Postimees

Ilmub iga päew.

Toimetus ja peakontor Tartus, Jaani 11.
Toimetus ja kontor Tallinnas, Wene 1.
Telefonid Tartus: Tegewtoimetaja 2-86, siserilgi ja Tartu teadete toim. 1-86, kaugeköned 9-86, ärijuhatus 65, talituse üldtelefon 80, raamatukauplus 2-50.
Telefonid Tallinnas: Toimetus 30-81, kontor 16-11.
Käsikirjad hoitakse alal ainult sellekohasel soowil.
Kuulutuste hinnad: kuulutuste küljel 5 senti, teksti ees 10 senti, teksti sees 12 senti ja tekstis teksti kirjaga 15 senti mm weeru laiuses. Kohaotsimise kuulutused poole hinnaga. Kuulutuste koha wahiku soowe täidetakse ainult wõimalust mööda.
Kuulutusi järgmise päewa lehe jaoks wõetakse wastu kella 2-ni päewal, laupäewiti kella 1-ni päewal „Postimehe" raamatukaupluses, Suurturg 16 ja kontoris, Jaani tän. 11/13.

Üksik number 5 senti.

„Postimehe" ja ta maksuliste lisade tellimishinnad:
Postiga: 1 kuu 150 s., 2 k. — 300 s., 3 k. — 370 s., iga lisakuu 120 s., 6 kuud 725 s., 12 kuud 1400 senti.
Postita: 1 kuu 135 s., 2 k. — 270 s., 3 k. — 325 s., iga lisakuu 105 s., 6 kuud 625 s., 12 kuud 1250 senti.
Tartu linna tellijatele. Kojukandmisega: 1 kuu 135 s., 2 k. — 270 s., 3 k. — 370 s., iga lisakuu 110 s., 6 kuud 700 s., 12 kuud 1350 senti. Talitusest ära wiies: 1 kuu 125 s., 2 k. — 250 s., 3 k. — 320 s., iga lisakuu 100 s., 6 kuud 600 s., 12 kuud 1200 senti.
Wälismaale — 4 krooni kuus. Poola, Leedu, Lätimaale — kodumaa hinnad.
„Maamees" 30 senti kuus. „Sädemed" 120 senti aastas, 60 senti poolesaastas, üksiknumber — 35 senti; ilmub 4 korda aastas. „Lasteleht" 10 s. k. „Terwis" 160 s. aastas, 80 s. poolesaastas, üksiknumber — 45 s.; ilmub 4 korda aastas. — Aadressi muutmine 25 s.

Nr. 153 Kolmapäewal, 10. juunil 1931. Tänaft lehte 6 lehetülge 75. aastakäik.

Käitiswanemate asjus kokku lepitud

Walitsus esitas parandused ja muudatused.

Käitiswanemate seaduse arutamine jatkus alamkomisjonis teisipäewal. Walitsuse poolt esitati parandused ja muudatused, milles walitsuse ja kaub.-tööstuskoja ringkondade wahel eelmisel päewal kokku lepitud.

Ühes nende paranduste ja muudatustega on arutusel olew eelnõu kujunenud järgmiseks:

Töötajaskonna esitused — käitisnõukogud ja käitiswanemad — kutsutakse ellu kõigis tööstusliikudes käitistes, mis asutatud wähemalt 3 kuuks ja kus wähemalt 25 töötajat. Tööstusliikud käitised käesolewa seaduse mõttes on loetlet. ja wastawad 8-tunnilise tööaja seaduse eelnõule. Seega ei kuulu käitiswanemate seaduse alla kaubandus, laewandus, pangad, kindlustuseltsid ja kaitsewäe töökojad.

Töötajaiks loetakse kõik käitise töölised ja käitise teenijad. Ei arwata erandlikult siia hulka käitise juhatuse liikmeid ja riigi- ja omawalitsuse teenijaid, wälja arwatud töölised. Seega on õpilased wälja jätud.

Palju waidlusi tekitas par. 9, kus on ette nähtud, et tööandja annaks seletusi sündmuste kohta käitistes, mis puutuwad töötajaskonda või lepingud. Samuti on õigus nõuda, et tööandja näitaks kõik raamatud ja dokumendid, mis tööandja maksw. töökaitse seaduste alusel on kohustatud pidama töölepingu kohta. Iga weerandaastas kord on tööandja kohustatud andma käitisnõukogule kirjaliku ülewaate käitise üldise seisukorra ja loodetawa töötarwiduse kohta. Saadud andmed peatwad käitisnõukogu liikmed ja käitiswanemad hoidma saladuses, kui tööandja seda peab tarwiliseks. Wastasel korral on ette nähtud karistus arestiga mitte üle 1 kuu, või rahatrahwiga mitte üle 100 kr. Kui andmete ärawaldamine on saadetud korda sihiga, tuua waranduslikku kahju või saada waranduslikku kasu, siis karistatakse süüblast wangimajaga mitte üle 3 kuu. Proportsionaalne walimiswiis jääb ära. Walitawad on kõik käitise töötajad, kes kuuluwad eesti kodakondsusse ja on saanud 22 a. wanaks ning töötanud wähemalt 6 kuud samas käitises ja wähemalt 2 aastat samas tööharus.

Kõigist nõukogu koosolekutest teatatakse tööandjale enne koosoleku algust. Tööandja nõudel kokkukutsutud nõukogu koosolekutest wõib sõnaõigusega osa wõtta tööandja wõi tema esitaja. Teistele nõukogu koosolekutele wõib tööandja wõi tema esitaja ilmuda seletuste andmiseks ja nende saamiseks, kuid peab peale seda koosolekult lahkuma. Käitisnõukogu koosolekud on kinnised. Kutsutud asjatundjatel on ainult sõnaõigus. Nõukogul, tema liikmeil ja käitiswanematel on keelatud wälja panna teadaandeid ja üleskutseid ilma tööandja nõusolekuta.

Käitiswanemate eritasu norme on muudetud: käitises 25—50 töötajaga — 8 tunni töötasu nädalas, 51—100 töötajaga 12 tunni tasu nädalas, 101—150 töötajaga — 24 tunni tasu nädalas; 150 ja enam töötajaga käitises on tasu 12 tunni eest nädalas iga nõukogu liikmele; tasu suurus iga tunni eest — wanema wastawa palgamaksu keskmisele tunniteenistusele.

Edasi on tehtud parandusi käitisnõukogu liikmete walituste lõppemise kohta. Kõigist üldkogu koosolekuist teatatakse tööandjale wähemalt 24 tundi ette ühes päewakorra kättesaatmisega. Kui tööliste üldkoosolek jääb pidamata kwoorumi puudusel, siis kutsutakse teine koosolek kokku mitte warem kui järgmisel tööpäewal. Kui ka teisele koosolekule ei ole ilmunud pool hääleõiguslikkude tööliste üldarwust, jäätwad üldtähtsusega küsimused, nagu käitisnõukogu liikmete ja käitiswanemate kandidaatide üleseadmisega, tööliste ja ametnikkude wallandamisega ja palgatariifide muutmisega seotud küsimuste otsustamine päewakorrast ära.

Seaduse mittetäitmise puhul ette nähtud karistusi on tunduwalt alandatud, kusjuures arest wõi kõrgem rahatrahw on ette nähtud ainult korduwatel juhtudel. Samuti on ette nähtud trahw käiswanematele, kes saadud andmeid saladuses ei hoia. Seadus hakkab maksma 1. sept. s. a.

Daani üliõpilaskoor jõuab homme Tartu.

Üliõpilaskond ootab homseks Daani külalisi — Daani üliõpilaste lauluühingu meeskoori, kes esmakordselt külastab Balti riike ja wiibib muuhulgas kaks päewa Tallinnas. Daanlased jõudsid Eestisse teisipäewal laewaga Helsingist. Koori külaskäigu peaeesmärgiks on külastada ja luua sõprussidemeid just Eesti üliõpilaskonnaga.

Külalised saabuwad Tartu hommikuse rongiga. Wastuwõtmine jaamas on kell ½9, mille järele koos juhtidega tullakse üliõpilasmaija kohwile. Kella 9 kuni 11 wahel tutwustatakse külalisi linnaga ja külastatakse üliõpilasorganisatsioone. Selle järele sõidetakse rongil koos Eesti üliõpilastega uuel Tartu-Petseri raudteel Taewaskotta. Wäljasõidu korraldamise on lahkelt oma peale wõtnud firma Hövgard ja Schultz, kes teatawasti uue raudtee ehituse teostas ja Daani ettewõte on. Taewaskojas on wabas looduses korraldatud lõunasöök Eesti nais-üliõpilaste kaasabil. Alles pärast lõunat sõidetakse tagasi linna. Kella 5—7 p. l. wiibiwad daanlased Raadil, E. Rahwa Muuseumis.

Kontsert.

Külaliskoor, kes tuntud on õieti kõrge muusikalise tasapinnaga, annab E. Üliõpilaste Seltsi ruumides kontserdi. Kontserdi algus on kl. 7.30 ja sellele järgneb wahetahtliku maksu eest. Kontserdi sissetulek on lahkelt lubatud meie üliõpilaskonna omaabi ettewõtete heaks (haigekassa eriti). Pärast kontserti on õhtul kl. 9 ühes üliõpilasorganisatsioonis õhtueine ja wäike kooswiibimine külalistele, kust otsekohe jaama minnakse ja külalised rongile saadetakse. Sellega lahkuwad külalised Eestist.

Olgu tähendatud, et Daani üliõpilaste lauluühingu meeskoor on asutatud juba 1839. aastal ja seisab Daanis kuningas Christian 10. protektoraadi all.

Daani külaliste heaks soowiks on eriti Eesti üliõpilaseluga tutwunemine, mispärast ka üliõpilaskond külalisi wõimalikult just üliõpilasringidega tutwustab. Sellepärast loodab ka üliõpilaskond, et külalisie kontserdist suurel arwul osa wõtaks just üliõpilased ja wilistlased. Kontserdile kutsutakse ka kohaliku Daani koloonia liikmed.

PHILIPS RAADIO

PHILIPS RAADIO ostab

igasuguseid vanu raadiovastuvõtjaid kuni 15. juunini.

— Nõudke üksikasjalikumaid andmeid oma raadio kaupmeestelt!

Tugew öökülm Wirumaal

Kahjud aias, põllul ja metsas.

Rakwerest, 9. juunil. Wirumaal walitses mööduud ööl eriti külm ilm. Öösel kella 2—3 paigu on temperatuur langenud kuni 3 kr. alla nulli. Wesi kattus jääkorraga ning rohul ja põõsastel oli paks halla kord. Rakwere aednikud tegid kogu öö jookul aedades tuld, et suitsuga kaitsta taimi külma wastu. Kõigele waatamata on külm aga rohkesti kahju teinud, rikkudes kartulipealseid, kurgikaswe ja kõrwitsaid. Arwatawasti said kannatada ka marjapõõsad ja wiljapuud.

Ka mitmelt poolt maalt tuleb teateid hilise öökülma kahjude kohta. Erilist kahju kardetakse madalamatel kohtadel. Ka paaril eelmisel ööl on siin ja seal öökülmi olnud ning orased on tõmbunud kohati kollaseks ja walgeks. On karta, et öökülm rikkus ka tänawuse metsamarjade saagi, sest wiimaste õitseaeg on praegu juba alanud.

Eesti Panga seisukord püsib.

Eesti Panga nädala-aruanne 31. maist näitab järgmist seisukorda (klambrites toodud arwud käiwad eelmise nädala kohta): kattewara 23.545.336,73 kr. (23.528.150,35), sisewekslid 10.193.243,97 kr. (10.392.572,32), laenud walitsusele ja teistele 15.133.095,53 krooni (14.769.251,88), pangatähti liikwel 32.895.590 kr. (34.081.151), jookswad arwed 17.660.256,28 kr. (16.329.650,48).

Kattewara wahekord jookswate kohustustega oli 46,57 protsenti, 46,67 protsendi wastu eelmisel nädalal.

Olulisi muudatusi käesolew aruanne eelmise nädalaga wõrreldes ei sisalda. Liikwelolewate pangatähtede hulk on wähenenud, kuid see nähtus järgneb harilikult iga kuu 20-le päewale, mil tsirkulatsioon suureneb palgamaksmise arwel riigiametnikkudele.

Üks Eesti ajakirjanik suwepuhkusele Lätti.

Läti kirjanikkude ja ajakirjanikkude liidult on saabunud Eesti ajakirjanikkude liidule kutse, saata üht ajakirjanikku suwel Läti ametiwendade puhkekodusse Siguldasse. Sinnasõitjale wõimaldatakse Läti liidu poolt prii sõit raudteel edasi-tagasi ja tasuta ülewalpidamine Sigulda lossi pansionaadis. Sõitasoowijatel tuleb end üles anda E. A. L. juhatusele.

Läinud aastal kasutas Läti kirjanikkude ja ajakirjanikkude lahket küllakutset suwepuhkuse weetmiseks kaunis Lätimaa-Schweitsis Eesti ajakirjanikkude liidu auliige kirjanik E. Wilde. Tänawu on ka üks Läti ajakirjanik kutsutud Eesti ajakirjanikkude puhkekodusse Kosele, kus temale wõimaldatakse weeta E. ajakirjanikkude liidu külalisena puhkuskuu.

Elagu Läti-Eesti sõprus.

Prof. Piip sai alljärgnewa telegrammi.

Lahkudes ilusast õitsewast Eestist saadame Teile ja kõigile meie sõpradele südamlikke terwituisi ja sügawat tänu lahke tähelepanu ja wõõrastewastuwõtlikkuse eest, mis meile nii rikkalikult osaks sai wendade eestlaste poolt. Teie maal möödasaadetud päewad annawad meile uut jõudu töötamiseks mõlema rahwa ühistöö heaks. Elagu Läti-Eesti sõprus, olgu igawesti wabad ja õnnelikud meie rahwad.

Läti-Eesti Ühingu esimees Alberings.

Suurpankade äriseis suurenenud.

Laenud suurenewad, hoiusummad wähenewad.

Neil päewil awaldas riigi statistika keskbüroo informatsiooniks kahe Tallinna suurpanga, Krediitpanga ja Scheeli panga, äriseisu 1. mail s.a.

Nagu sellest aruandest selgub, näitab äriseis wõrreldes aasta algusega, suurenemist 64.223.000 kr. pealt 68.111.000 kr. peale. Aktiwa poolel wõime märkida tunduwat kassa suurenemist 733 tuh. 821 tuh. krooni. Ka laenud on suurenenud 46.731 tuh. kroonilt 50.411 tuh. kroonile. Suurenemine on olnud peamiselt diskonteeritud wekslite arwel.

Passiwa poolel wõib märkida wäikest omakapitalide suurenemist, mis tulnud mitmesuguste erakapitalide suurenemisest. Hoiusummad selle wastu on aga langenud 24.808 tuh. kroonilt 23.344 tuh. kroonile. Wähenenud on nii jookswad arwed kui ka tähtajalised hoiusummad.

Mussolini ei wasta.

Paawst saadab kolmanda märgukirja.

Rooma st, 9. juunil. Seisukord Itaalia walitsuse ja Watikani wahelises konfliktis on endiselt wäga tõsine. Arwamist, et konflikt katoliiklikkude organisatsioonide pärast wiib diplomaatlikkude suhete täielikule katkemisele, kinnitab asjaolu, et Itaalia walitsus ei ole weel mingit wastust annud Watikani märgukirjadele 29. maist ja 3. juunist. Asjaomastes ringkondades teatakse öelda, et Watikanis on teoksil weel kolmas märgukiri ja et paawst kawatsewat ühtlasi awaldada „Walge raamatu" tõnesolewa konflikti puhul.

Hispaania kuningriiklased boikoteeriwat walimisi.

Madriidist, 9. juunil. Hispaania kuningriiklik erakond on otsustanud mitte osa wõtta eelseiswatest rahwuskogu walimistest. Seda otsust põhjendatakse süüdistusega, et praegune walitsus oma surweabinõudega teeb wõimatuks opositsiooni erakondadel wabalt tegutseda. Kuningriiklaste erakond awaldab kõigile oma poolehoidjatele üleskutse boikoteerida eelseiswaid walimisi.

Walimiskihutustöö on praegu Hispaanias täies hoos.

Wene ostab Eestist sugusigu piiramatul arwul.

Ligi 3000 Eesti sugusiga juba Wenemaal.

Suguemiste kokkuostmine Wenemaa jaoks, mis algas mõned nädalad tagasi, on praegu täies hoos. Siiani on Wenemaale saadetud juba üle 2800 suguemise. Ostmine kestab weel ligi kolm nädalat. Kuna nüüd põllutööd juba lõpule hakkawad jõudma, siis wõib loota, et põllumehed enam aega leiawad sigade turuletoimetamiseks.

Lepingu järele peab Eesti andma wähemalt 4000 sugusiga. Arwestades sellega, et ligi 3000 siga juba Wenemaale saadetud ja kolm nädalat weel kokkuostmiseks aega, loodetakse see nõudmine ilma raskusteta täita. Kuid kui meil kõlbulikku tõumaterjali leidub, ostawad wenelased neid kaugelt rohkem kui lepingus ette nähtud. Loodetawasti suudetakse ka meie poolt wenelaste nõudmist rahuldada, sest häid sugusigu on meie põllupidajatel küllaldaselt. Nagu seniste kogemuste põhjal wõib öelda, on müügile toodawate sugusigade juures peamiseks puuduseks liigne paksus. Meil peetakse palju halbu kulte, kes annawad halbu järeltulijaid.

Ka näib puuduwat sugusigadega ümberkäimise oskus, sest sugusigade kaswatust pole meil siiani iseseiswa haruna arendatud. Müügiletoodawad sead hoitakse laudas kinni, milletõttu nad lähewad üleliiga paksuks ja omandawad haiglase ilme. Sead peaks aga enne müügiletoomist laskma wõrdlemisi palju wäljas käia, et nende jalad paraneks ja nahk ning harjas wärskes õhus saaks terwe ilme, ning nuumatud sigade wedel pekk wähe kõwemaks tõmbuks. Enne müügilewiimist tuleks sigu pesta ja kastidesse asetada, kus rohkesti põhku all.

Ehkki Wenemaa ei nõua ehtsaid sugusigu, siiski tahawad nad korraliku kehaehitusega loomi. Wenemaa turg meie sugusigadele wõib kauemat aega lahti seista, sellepärast oleks soowitaw, et seakaswatajad mõtleks puhtawereliste sugukultide muretsemisele.

Linnuprii paawsti saadik.

Bartoloni ja Leedu walitsuse tüüli lõppesid esimese wäljasaatmisega.

Kaunasest, 9. juunil. Nagu juba warem teatatud, lahkus äkitselt Kaunasest paawsti saadik Bartoloni. Tema lahkumine ei kannud aga põrmugi harilikku iseloomu. Kuni piirini sõitis Bartoloni autos ja alles Eidkuhnenis istus rongile.

Nagu teada, tekkisid Leedu walitsuse ja paawsti saadiku tüüli ja lahkuminekud juba warem, sest Bartoloni segas end aktiiwselt walitsuse ja piiskoppide tüülisse. Leedu walitsus esitas Watikanile mitu märgukirja, milles tähendati, et nuntsius Bartoloni on „persona ingrata", ja palus teda ära kutsuda. Kui Bartoloni omal ajal sõitis Rooma, arwati siin, et ta Leedusse enam tagasi ei tule. Kuid pikema waheaja järele tuli Bartoloni siiski tagasi ja teatas diplomaatilisele korpusele, et ta jääb oma kohale. Ta oli presidendile kingitusena kaasa toonud Watikani rahakollektsiooni, mida tahtis presidendile audientsil üle anda. Kuid president ei wõtnud teda wastu. Waatamata sellele jäi Bartoloni siiski Kaunasesse. Lõpuks saadeti Watikanile uus märgukiri, milles teatati, et kui Bartoloni kõige lähemal ajal ei lahku wabatahtlikult Leedust, siis peetakse teda sõõraseks wälismaalaseks, kes Leedus õigused kaotanud ja temaga talitatakse kui hariliku wälismaalasega. Kuid Bartoloni jäi ka pärast seda Kaunasesse ja tegi ettewalmistusi osawõtuks suurest katoliiklaste kongressist, mis 7. juunil Wilkawischkas ära peeti. Leedu walitsus nõudis, et Bartoloni otsekohe lahkuks, mida ta ka siis lõpuks laupäewal tegi. Kuni piirini saatsid teda mõned waimulikud.

Hädas Nõuk. Wenemaa krediteerimisega.

Riiast, 9. juunil. Teadlikult poolt teatatakse, et Wenemaa trattede diskonteerimise asjus on peetud läbirääkimisi paljude wälismaa pankadega, kuid tulemusteta. Wälismaalased loobuwad Wenemaa trattesid wastu wõtmast. Jääb järele ainult Läti pank ja need wälismaa pangad, kus Lätil hoiusummad. Wiimaste juures peab arwestama sellega, et hoiusummasid wõib diskonteerimisel blokkeerida, mis tähendaks waluuta mahutamises seisakut.

Rahvamaja „APOLLO"

Kesknädalal, 10. juunist alates. Suurepärane lõõkfilm! Esietendus Tartus. Suursündmus põnevate ja haarava sisuliste filmide harrastajaile.

Troopika põrgus

12 osas. Peaosades kuulus iludus **ESTELLO TAYLOR, RALPH INEE, THOMAS MEIGHAM.** Kõik peaksid seda eeskava nägema!

KOLM SAAMATUT KOOLIPOISSI. Ülilõbus nali 2 jaos.

Chequersile järgneb teisi lohtamisi.

Esmasp. jõudis lõpule Saksa riigim. dr. Brüningi ja dr. Curtiuse külast. Inglismaale. Pärast audientsi Inglise kuninga juures oli külaliste auks korraldatud rida wastuwõtte. Eriti huwitawaks kujunes õhtu Inglise-Saksa ühingus, kus Brüning esines pikema kõnega. Seal juures awaldas Saksa riigikantsler Brüning lootust, et tema ja dr. Curtiuse külaskäik Londoni ei jää isoleeritud sammuks, waid kujuneb tectähiseks Euroopa politilise seisukorra edaspidises arengus. On ju Inglismaa ja Saksamaa wahekord wäga oluline tegur Euroopa sündmuste arengus, siiski on praeguse kriisiseisukorra wõitmiseks tarwilik kogu Euroopa koostöö.

Nagu asjaomastest ringkondadest toonitatakse, on Saksa riigikantsler üle andnud wälisasjade sekretär Hendersonile kutse külastada Berliini weel käesolewa suwe jooksul. Henderson olewat kutse wastu wõtnud. Ühtlasi kuuldub, et Saksa wälisminister Curtiusel on olnud eelläbirääkimisi terwe rea teiste riikide walitsuste liikmetega. Sellega kujuneks Chequersi kohtamine alguseks mitmele wastastikusele külaskäigule Euroopa riigimeeste wahel.

Berliinist teatatakse, et Saksa ajakirjandus wäga paljuütlewalt seob Chequersi külaskäigu teostamist sellega, et Ameerika Ühisriikide riigisekretär Stimson lähemal ajal Euroopat külastab ja muuseas ka Berliini tuleb. „Deutsche Allgemeine Zeit.“ awaldab lootust, et Stimson ja Henderson wõiks Berliinis wiibida ühel ajal. „Germania“ teab öelda, et Chequersi läbirääkimistel olewat Inglismaa poolt wõetud kõne alla wõimalust, et arutusel olnud küsimustes wõiks ära pidada teine konwerents Prantsusmaa pinnal. „Germania“, mis on riigikantsler Brüningi erakonnaleht, ütleb sel puhul, et seesuguseks kohtamiseks peaks algatus tulema prantslaste poolt.

Saksa politilistes ringkondades tuntakse wäga põnewat huwi Chequersi läbirääkimiste tulemuste wastu. Walitseb üldiselt arwamine, et Chequers oli eelsammuks suurele aktsioonile Saksamaa poolt.

Nimelt oodatakse üldiselt, et kõige lähemal ajal nõuab Saksamaa moratooriumi reparatsioonimaksude tasumisele.

*

Nii siis ei ole selle ilma suurtel ka sel aastal loota suwepuhkust. Küll püüti Chequersi kohtamisele alul anda ilmet, nagu sõidaks Saksa riigimehed MacDonaldi ametlikku weekendi-mõisa weetma parkide roheluses mõnusat päewa ja ainult isiklikku tutwust sobitama inglastega. Juba sõidu eelpäewal ei kahelnud aga keegi, et Chequersis sünnib midagi hoopis tõsisemat.

Täie selgusega kriipsutas seda alla „juhus“, et Hindenbrgi, õigemini küll sama Chequersi sõitnud Brüningi hädakorra määrused awaldati Berliinis just Chequersi kohtamise ajal. Mõned prantsuse lehed on selle manöövri üle wäga pahased, leides, et sellega on Inglise riigimehi Chequersis pandud piinlikku seisukorda. Ei ole siiski usutaw, et Saksa ministrid pidasid inglasi nii tuimaks, et neile waja oleks mõjuda seesuguse äratusega. Õigem on wist, et sakslastele nende hädakorra määruste awaldamise päewa ette kirjutasid sisepolitilised põhjused. Need määrused on tõepoolest nii rängalt koormawad saksa kodanikule, et tarwis on ühtlasi anda lohutust. Nüüd wõis Saksa walitsus öelda, et ta nõuab küll oma kodanikelt peaaegu wõimatut, wõitleb aga samal ajal, et tuua peatset kergendust, „wabastada wäljakannatamatust koormast“.

Ei ole enam kahtlust, et Chequers oli eelsammuks Saksamaa nõudmisele, et tema reparatsioonimaksude koormat kergendataks. Esijoones wõib oodata, et ta kasutab oma õigust, nõuda moratooriumi. Waewalt jäädaks aga selle juure peatuma. On tõenäolik, et nõutakse reparatsioonitöölla wähendamist, Youngi kawa muutmist.

Mõistetaw, et Chequersis ei wõinud selle kohta weel langeda mingit otsust. Esiteks ei olene üksi inglastest, öelda „ja“ wõi „ei“. Probleemi hargnemist keerulisteks wõrguks näitab juba see, et reparatsiooni saajad õnnesolewaid sunnime omakord kasutawad sõjawõlgade maksmiseks. Teiseks ei ole aga inglastele esijoones tähtis wahekord sakslastega, waid prantslastega. Juba eelseiswa, kuigi wast edasilükatawa wäewähenduse konwerentsi pärast.

Probleem tõotab täies suuruses lahti rulluda, kui Euroopasse tuleb Stimson, esitaja n. ö. pangast, kelle portfellis on Euroopa weksli. Temal on öelda kaaluw sõna asja rahanduslikku külje kohta, nagu prantslastel on sõna politilisest küljest. Wiimased sündmused Saksamaal näitawad, et küsimus on kriitilise ilmega. Mängus ei ole enam sakslaste rahwuslik iseteadwus, waid ähwardab Saksamaa majanduslik pankrott. Selle tulemus oleks kaos Kesk-Euroopas. Ei ole oodata, et seda lubataks sündida. Kuid kõwad pähklad on sel suwel riigimeeste kohtamistel eineks. Sest eksik oleks wäita, et ainult sakslased on kannatajad, keda oleks teistel kerge lihtsa käeliigutusega aidata.

Teede korraldamine edened wisalt.

Maadwalitsustele esitati ringkiri.

Teede korraldamine ja parandamine, mis teatawasti maanteedeseaduse põhjal sünnib maaomawalitsuste ülesandel ja läbiwiimisel teedekapitali summadest, edeneb käesolewal aastal wisalt. Wäga palju tähtsamatest teedest on praegu weel wördlemisi halwas seisukorras, waatamata sellele, et juba aega küllalt oleks olnud teede kordaseadmiseks. Neil päewil tegi maanteede- ja ehitusosakonna dir. Pärna autoringsõidu Harju- ja Läänemaal teede seisukorraga tutwumise otstarbel. Harjumaa teed olid wördlemisi halwas seisukorras, kuna Läänemaa teed palju soowida ei jätnud.

Arwesse wõttes neid asjaolusid, saadeti teedeministeriumi poolt kohalikkudele maawalitsustele ringkiri, milles tähelepanu juhitakse teede hallwale seisukorrale. Ühtlasi antakse ringkirjas juhtnööre, kuidas tuleks teostada teede korrashoidu ja kuidas korraldada järelwalwet.

Rootslased ostawad hobuseid.

Rootsi hobusekaupmees Hilmar Erikson, kes juba pikemat aega Eestist hobuseid Rootsi wäljaweoks kokku ostab, algab neil päewil uut ostu-ringreisi. Kokkuostmine algab 12. juunil Wirumaal. Pühapäewal, 21. skp. teostatakse ostu Tartumaal. Ost algab pühapäewa hommikul kell 8 jaamaplatsil. Kella 10 tahawad hobusekaupmehed juba jõuda Maarja-Magdaleenasse, kus samuti on määratud ostmine, ja kell 12 Tormas. Esmaspäewal, 22. juunil ostetakse Mustwees jaanilaadal. Ostetakse ainult suuri ja tugewaid tööhobuseid, märasid ja ruunasid 4—8 a. wanaduses. Raha müüjatele maksetakse otsekohe.

Täna awatakse Jaan Oksa mälestussammas.

Täna kell 5 p. l. awatakse Rahumäe waeste surnuaial kirjanik Jaan Oksa hauasammas. Awamistalituse peab komitee nimel O. Köster ning waimuliku talit. pastor-kirjanik Jaan Lattik. Wiimasena wõtab sõna ka Kirjanikkude Liidu esimees E. Hubel. Mälestussammas on walmistatud kunstnik Sannamehe kawandi järele punasest massiiwsest graniidist ja on üle 9 jala kõrge. Mälestussammas püstitati saarte kultuurkomitee poolt, kuhu kuuluwad O. Köster, L. Aulik, Th. Kuusik, kohtunik G. Kahu, W. Neggo ja Paul Olak.

Ka Tartus tunti Inglismaa maawäringut.

Pühapäewal Inglismaal ja Põhja-Prantsusmaal olnud maawäringut oli ka Tartu seismograafide järgi tunda, olgugi õige nõrgalt. Wäring algas öösel kell 2.25,40 ja kestis ligi pool tundi. Kõige suuremad nälwed Tartus olid alla $^1/_{10}$ mm. Wäringu kolde kaugus Tartust on 1501 km. Kolle asub Põhja-Saksamerel: 54 kraadi 41 min. põhja-laiusel ja 3 kr. 3 min. idapikkusel. Sellel kohal esinewad maawäringud õige harwa ja on harilikult mitte wulkaanilist, waid tektoonilist laadi.

„Hiiob“ läheb Soome.

16.—18. juunini Helsingis peetawa Soome-Ugri kultuurkongressi puhul sõidab Soome eesti esinduskoorina „Estonia“ muusikaosakonna segakoor prof. J. Aawiku juhatusel, esinedes kongressi ajal A. Kapp'i oratooriumi „Hiiobiga“ ja 18. juunil paari lauluga. Kohe kongressi järele peetawal soome üldlaulupeol koor esineb laulupeo awamispidustustel 19. juunil paari lauluga ja samal päewal à kapella kontserdiga ülikooli saalis.

Tallinna kooride esindus Riia laulupeol.

19.—22. juunini Riias peetawale 7. Läti üldlaulupeole sõidab Lauljate Liidu poolt koostatud ühendatud koor, kuhu kuuluwad Tallinna paremate kooride lauljad. Ühendatud koori juhib helilooja Werner Nerep. Ühendatud koor esineb laulupeo kolmandal päewal — 22. juunil, 2 lauluga. Laulude harjutamine ühendatud kooril on praegu käsil. Praeguste andmete järele on 350 liikmel wõimalik sõita, sest kaasa wõiwad sõita ainult need, kes korralikult harjutustel on käinud.

Nõmmelased tahawad supelda

Suwe tulekul on Nõmme linnaisad mures, kuidas muretseda nõmmelastele supeluswõimalust. Selles asjas käisid linnaisad Stroomi ja Rocca-al-Mare rannas, kuhu soodsal puhul oleks awatud omnibuseühendus. Selgus aga, et mõlemad rannad nõmmelastele soodsad ei ole. Nüüd kawatsetakse esineda teedeministeriumile palwega, et see lubaks panna käima omnibuseühenduse Nõmme-Pirita wahel, et nõmmelased saaksid supelemiseks kasutada Pirita mereranda.

Uued kaswandikud politseikooli.

Lähemal ajal algab tegewust politseikooli kõrgema klassi uus kursus. Soowijatel tuleb esitada sisseastumise palwe politseikooli direktori nimele ja muud wajalised dokumendid.

Läti põllutööministriga Tartust Elwani.

Jutuajamine min. Alberingsiga Tallinna külaskäigust, maareformist ja muust.

Esmaspäewal lõunase kiirrongiga sõitsid Tallinnat külastanud Läti riigimehed ja teised awalikuelu tegelased Tartust läbi koju poole. Rongil, Tartust Elwani, wõttis Läti põllutööminister hra Albering sõbralikult jutule meie lehe kaastöölise, jagades temaga järgnewaid awaldusi.

Olime aset wõtnud kupees, mis kandis magamisolukorra ilmet. Nagu selgus, oli rongile jõudes püütud sellele järele jõuda, millest Tallinnas tulnud weidi puudus — nimelt puhkusest. Meie westlust jäi kuulatama ka minister Wirgo, kes külalisi kogu teekonna saatis.

Küsisin Läti ministri muljeid Eestist. Wastus:

„Muljed on kõige paremad!“

Julgesin ketserlikku arwamist awaldada, kas see fraas ei kuulu ehk tawalikkude wiisakusawalduste liiki — nõnda harilikult ikka hinnatakse külaskäike wäliselt. Pidin aga otsekohe weenduma, et olin ministr. teinud ülekohut. Nagu selgub, on minister Alberings sagedasti wiibinud Eestis, noorelt kunagi on ta isegi eesti keelt õnelnud ja mis kõige otsustawam — minister on abielus eestlannaga, pärit Tallinnast.

Neil põhjustel ei jäänud käesolewate ridade kirjutajale mingit kahtlust, et hra Alberings end Tallinnas kui kodus tundis. Seda wiimast ei wõi waheset ütelda mõnede tema reisukaaslaste kohta, kes Eestis wiibinud harwa, mõned koguni esimest korda. Kuid heade muljete kaasawiimiseks aidanud tunduwalt kaasa asjaolu, et see külaskäik ei kannud mingil kombel

ametlikku diplomaatia ilmet,

mis olewat mõnikord kuiw ja igawawõitu. Ei, seekord olnud kõik wõimalused selleks olemas, et suhtuda südamlikult Eestisse ja eestlastest wastuwõtjaisse. Ja seda wõimalust on kasulikult tarwitatud. Igaüks wõis leida niisuguseid sõpru, nagu need talle meeldisid ja juttu westa teemadel, mis kedagi huwitasid. Nii siis — läbi ja läbi südamlik, erawiisiline ja unustamatu külaskäik Tallinna.

Rääkisime maareformist

Lätis ja Eestis. Minister Alberings on Läti maareformi teostamise juures seisnud alguses saadik ja tunneb oma ala põhjalikult.

— Millepoolest eraldub Läti maareform Eesti omast, kui ta üldse eraldub?

— Eraldub. Ja nimelt selle poolest, et Lätimaal wiidi maareform läbi ühe hooga ning kiirelt. Maa anti otsekohe neile, kes seda wajasid, pärisomanduseks, kuna Eestis teatawasti asuti esialgu põlise rendi alusele ja alles hiljem, teatawate kogemuste kaudu, jõuti samale eraomanduse seisukohale wälja.

Nimetatud asjaolu tõttu on nüüd Lätis jõutud juba niikaugele, et

maareformi wõib lõpetatuks lugeda.

Seda on ka ametlikult tunnistatud ja sellekohane 10 a. juubelialbum koostatud. Ühe eksemplari nim. albumist on Läti külalised wiinud kingiks Eesti riigiwanemale.

— Aga endised mõisnikud?

Ka nende suhtes on Eesti ja Läti käinud erisugust teed. Kumb on toiminud paremini, oleks ehk weel warajane ütelda. Igal juhul ei ole aga Läti walitsusel mingisugust kohustust tasumaksmise asjus endiste suurmaaomanikkude wastu. Minister Alberingsi seletuse järele on asi arenenud järgmiselt.

Läti walitsus, asudes sõja lõppedes oma maareformi läbiwiimisele, jõudis seisukohale, et endine olukord, kus ühed kasutawad hiigla maalahmakaid ja teistel seda üldse ei ole, ei wasta ajawaimule. Olgu tähendatud, et kogu Lätimaa pinnast üle poole kuulus mõisnikudele. Maad peab saama see, kes seda suudab harida normaaltalu piirides. Sinna hulka arwati ka endised omanikud. Igal endisel mõisnikul oli wõimaldatud Lätis maad saada kuni 50 hektarit ja igakord mitte just mõisa südamest. Enamus neist kasutaski seda wõimalust ja neist on nüüd saanud samasugused põllumehed kui seda on teisedki.

Nõnda ei ole end. mõisnikke aetud maalt wälja, waid neilt on wõetud ainult üleliigne maa ja tasu selle eest ei ole kunagi mõeldud maksta. Tasuküsimus ei ole Lätis üldse olnud õõne all ja neile on täiesti tundmatud niisugused pretensioonid, nagu seda kuuldub Eesti endiste suurmaapidajate poolt.

— Kuidas elawad Läti asunikud?

Enamalt jaolt on asunikud lõpule jõudnud ehitustega. Neile anti riiklikku toetust nagu Eestiski metsamaterjali ja pikaajalise laenu näol, kuid selle juures ei ole Läti metsadele liiga tehtud — etteraiumisi ei tunta.

— Tänawused lõikuselootused?

— Üldiselt wõiks öelda, et loodame natuke alla keskmist. Wõi kes teab, suwi ja sügis seisab alles ees! Taliwili on Põhja-Lätis üldiselt parem kui lõunas, eriti nisu, aga see on üldiselt parem wälja tulnud kui rukis.

Minister awaldas arwamist, et Lätil tarwis ei ole eelolewal talwel wilja sugugi sisse wedada — peaks omaga läbi tulema, eriti kui arwesse wõtta ka praegusi tagawarasid.

Mõlemi maa põllumajanduse siht.

Edasi arwas minister, et põllumajanduse sihtjooned nii Eestis kui Lätis peaksid olema tugewalt ühtlased. Sama maksab ka wälisturgude leidmisse ja soetamisse. Ei maksa lootust hellitada, et meie, wäikesed riigid, suudaksime kunagi wõistelda ilmaturgudel suurte riikidega. Meil tuleb siirduda enam intensiiwsemale kultuur-põllumajandusele, kus juures eeskujulik karjamajandus seisab esikohal.

— Kinnitan kategooriliselt, lõpetas minister, ja palun Teid seda edasi ütelda oma lugejaile, et minu weendumuse järele mingisugust wõistlust karta ei tarwitse Eesti ja Läti wahel põllumajanduse alal. Uus kaubaleping aga aitab wastastikust läbikäimist ka sel alal märksa hõlbustada.

Rong oli jõudnud Elwa.

— Palju tänu, härra minister, ja õnnelikku reisu!

— Terwisi Tartu! sõnab minister kätt andes.

Pakane ja kuumuslaine.

Moskwast, 9. juunil. Murmanskis möllawad wiimastel päewadel kanged lumetormid ja tuisud.

Samal ajal on aga Lõuna-Wenemaal ja Kesk-Aasias kange kuumalaine.

Näljarahutused Leningradis?

Rahwas rüüstab toiduainetekauplusi.

Berliinist, 9. juunil. Saksa lehtedele teatatakse Leningradist, et Leningradis on neil päewil olnud suuri näljarahutusi. Näljased rahwahulgad on rüüstanud kauplusi, kust wälismaalastele toiduaineid müüakse.

Maskiga konn.

Edgar Wallace'i romaan. 17

„Sa teed mind naeruwäärseks, Ray, pool Scotland Yardi on siin ja paneb mind tähele,“ hoiatas Lola.

Ray waatas enda ümber ja näis esimest korda märkawat, et nad üksi ei ole. Tema wastas istus Dick, kes teda tõsiselt silmitses ja see pilk ning teadmine, et teda silmitsetakse, tegid ta wihast meeletuks.

Ta hüppas üles, jooksis ebakindlalt üle parketi sinna, põrkas tantsijate paaridega kokku, waarus wastu laudu ja toole, kuni ta Dicki ees seisis.

„Otsite mind?“ küsis ta waljult. „On teil wist mind tarwis?“

Dick raputas pead.

„Teie neetud politseinuhk, äsjitate omad werekoerad mulle peale?“ märatses noormees, wihast kahwatu. „Johnson, mis tegu on teil selle bandega? Olete teie ka wõib olla politsei spiooniks hakanud?“

„Aga armas Ray,“ palus Johnson.

„Armas Ray!“ pilkas teine järele. „Teie olete ju armukadedad, teie waene koer! Armukadedad, et ma teie wereimejate lõugade wahelt wälja olen tulnud! Aga teie — — —!“ ta wehkles rusikas kätega Dicki näo ees edasi-tagasi. „Teie jätate mind rahule, teie! Otsige endale mingi muu tegewus, kui minu õele minust juttusid puhuda!“

„Ma usun, teie peate parem oma sõprade juurde tagasi minema,“ ütles Dick külmalt, „wõi weel parem, minge koju ja magage end wälja.“

Kõik see oli tantsu waheajal sündinud, nüüd algas orkester uuesti. Täiskiilutud klubisaali osawõtt sündmusest ei wähenenud, kuigi Ray kõrge hääl asjata trummidest üle katsus jõuda.

Dick oli selle peale kindel, et direktor wõi mõni klubi ametnik otsekohe wahele segab. Ülemkelner tuli ka otsekohe sinna, et Rayd eemale tõrjuda. Kõigi laudade juurest oldi püsti tõusnud ja waadati sirutatud kaeltel, wihast noortmeest, kes metsikult ennast wahelerutanud kelnerite wastu kaitses.

Nii ei näinud keegi wõõrast, kes kogu aja oli wahejuhtumist pealt waadanud, enne kui ta pealtwaatajaid kõrwale tõrjudes kesk saali tuli. Hallijuukseline mees torkas oma kantud shoti poollillases ülikonnas imelikult elegantselt riietatud hulgast silma. Ta seisis, käed seljal, surnukahwatu, tõsise näoga seal ja silmitses Rayd, kes samal silmapilgul pea kaineks sai, kui ta isa ära tundis.

„Ma pean sinuga kõnelema, Ray,“ ütles John Bennett lihtsalt.

Nad seisid kesk suurt pealtwaatajate ringi, kes nendest eemale olid paiskunud. Muusika oli äkki katkenud, nagu oleks juhataja selleks märki andnud.

„Tule minuga Horshami, poiss.“

„Ma ei lähe!“ ütles Ray kangekaelselt.

„Minge oma isaga, Ray.“ Johnson pani sekundiks käe noormehe õlale. Ray raputas selle maha.

„Ma jään siia!“ ütles ta ja tema hääl kõlas waljult ning trotsiwalt. „Sul ei ole mingit õigust siia tulla, isa, ja mind naeruwäärseks teha.“ Ta silmitses wihaselt isa. „Sa oled mind kõik need aastad maha surunud, ja ei ole mulle raha andnud kui ma seda palusin. Ja nüüd lubad mulle selle üle ise otsustada, et ma ühes korralikus klubis olen ja korralikult riietatud olen. Minuga on kõik korras. Wõid sa sedasama ka enesest öelda? Ja kuigi kõik minu juures korras ei oleks, wõid sa siis mind hukka mõista?“

„Tule ära minuga siit.“ John Bennetti hääl kostis soojemalt.

„Ma jään!“ ütles Ray ägedalt. „Ja tulewikus jätad mind rahule. Lõhe pidi ükskord tulema ja on hea, et see nüüd tuli.“

Isa ja poeg seisid üksteise wastas ja John Bennetti wäsinud silmis oli piiritu kurbus.

„Tule minuga,“ ütles ta paluwalt ja sirutas kaheldes oma käe wälja.

Seal nägi Ray Lola nägu, nägi allasurutud naeratust tema huulte ümber ja haawatud uhkus tegi ta metsaliseks.

Wihakisaga hüppas ta üles. Löök, mis wana Bennetti tabas, pani ta waaruma, kuid ta ei kukkunud. Ta waatas kaua pojale otsa, siis langetas pea ja laskis enese sõnatult Dicki poolt wälja tallutada. Ray Bennett seisis hirmust halwatult seal, sõnatult ja wõimetu ennast liigutama.

Muusika hakkas heledasti trallitades ja selgelt uuesti ja Lew Brady tõi Ray endi laua juurde tagasi, kus ta liikumatult, pea kätele najatatud istuma jäi.

Lola tellis shampanjerit.

„On aegu,“ ütles Elk, „kus kadunud poeg ja nuumatud wasikas nõnda ühtemoodi wälja näewad, et neid üksteisest lahutadagi ei saa.“

Dick waikis, aga ta süda oli walus salapärase mehe pärast Horshamist, sest ta oli Bennetti pilkudes tabanud äraneetu hullumeelsust.

Kallaletung Eldori tänawal.

Kogu õhtu aeg oli Ezra Maitland täiesti rahulikult kohal istunud ja paistis nagu ei jälgiks ta sündmust wähemagi huwiraasukesega, ja, nagu ei tuleks tema laokilolewad mõtted sugugi arusaamisele. Wiimaks tõusis wana mees raskepäraselt üles ja lahkus saalist.

„Nüüd läheb ta ja ei maksnud arwetki,“ sosistas Elk.

Sellele unustusele waatamata jälgis aastates miljonäri ülemkelner ukseni, talle toodi mantel, silinder ja kepp ja ta kadus pilkudele enne weel kui kummardunud teenijad ennast sirutadagi said. Paistis, nagu oleks publik pärast waidlusega segamist jälle oma hea meeleolu leidnud. Üldiselt tantsiti ja lõbus tuju saawutas oma haripunkti. Dick waatas kellale ja andis Elkile tähelepanematu wiipe. Nad tõusid püsti ja hakkasid kiiruta ukse poole liikuma. Üks kelner tuli neile rutates järele. „Härrad tahawad maksta?“

„Kolm minutit hiljem,“ ütles Dick.

Sel silmapilgul näitasid osutid kella ühele. Täpselt kolm minutit hiljem oli klubi politsei kätes. Kell üks wiisteist oli see juba tegewate salapolitseinikkude ja personalini tühjaks tehtud.

„Kus on Hagn?“ juurdles Dick ülemkelnerit.

„Ta on koju läinud,“ ütles mees pahuralt. „Ta läheb alati ajaldes koju.“

„See on sul leidis, minu poeg,“ ütles Elk. „Wiige mind tema tuppa.“

„Nad tulid suurde akendeta mõnusalt sisustatud tuppa, mis keldrikorral asus, — wana misjonisaali ühes osas, mis puutumata oli jäetud. Kuna alluwad ametnikud lehtlehelt raamatuid läbi otsisid, otsis Elk ise toa läbi. Ühes nurgas seisis wäike sohwa, millel politseipitsar küljes oli. Sohwal oli päris korratuses ülikond, nähtawasti suures kiirus seljast wõetud. Elk tõi ta lambiwalgele ja wahtis seda täpsalt. See oli sama frakk, mida Hagn oli kandnud, kui neid lauda juhatas.

„Tooge ülemkelner siia.“ Ülemkelner ei osanud, wõi ei tahtnud mingisuguseid seletusi anda.

„Härra Hagn wahetab alati riideid, enne kui ta koju läheb,“ ütles ta.

„Miks ta ära läks enne ku klubi kinni pandi?“ Mees kehitas õlgu.

„Ma ei tunne tema eraasju,“ ütles ta ja Elk laskis ta minna.

Seina ääres oli tualetilaud ja peegel. Mõlemalpool peegli olid wäiksed lambid, millel puudusid aga warjud. Elk süütas tule ja heledas walguses uuris ta lauda. Otsekohe leidis ta kaks juuksepundarit ja hoidis neid oma musta kuue käikse wastas. Sahtlist leidis ta wäikse pudeli alkoholis lahustatud kummiga ja ta uuris selle järele harju hoolikalt.

Siis tõstis ta paberikorwi üles ja puistas sisu lauale. Ta leidis paar rebitud arwet, ärikirju, ühe ärimehe teadaande, kolm kokkumuljutud sigarettotsa ja mitmesuguseid paberitükke. Üks neist oli kummiga kaetud ja kleepus kokku.

„Tahaksin kihla wedada, et ta sellega oma harju on pühkinud,“ ütles Elk.

Waewaselt awas ta kortsunud ja kokkukleepunud paberi. See oli kirjutusmasinal kirjutatud ja koosnes kolmest reast:

„Kiire. Külastage seitset E. S. 2-es.

Mingit kallaletungi. Muretsege M. ülestunnistus.

Kiire! F. 1.“

Dick wõttis paberi Elki käest ja luges.

„Selles, et ühtegi kallaletungi ei ole, eksib ta,“ ütles ta. „E. S. tähendab Eldori tänawat. Ja 2 tähendab kas majanumbrit wõi kellaaega.

„Aga kes on M.?“ küsis Elk otsmiku kortsutades.

„Nähtawasti Mills, mees, keda meie Wandsworthis wangistasime. Ta andis omad tunnistused kirjalikult, mis?“

„Ta wähemalt kirjutas neile alla,“ ütles Elk järelmõtlikult.

Ta pööras pabereid ringi ja ringi, ja natukese aja pärast leidis ta, mida oli otsinud. Wäike kirjaümbrik, mis masinkirjaga „G. W. Hagnile“ adresseeritud oli ja tagaküljel linnaosa postitemplit kandis.

Elk saatis portieri järele. „Mis kella ajal see siia ära anti?“ küsis ta.

Mees oli wäljateeninud sõdur ja ainuke wangistatude keskelt, kes enda olukorda näis taipawat.

(Järgneb.)

Tabati 17 kommunisti ja 2 salatrükikoda

Suured läbiotsimised ja wangistamised Tallinnas, Nõmmel ja Järwel.

Saadi kätte kommunistliku partei kirjawahetus ja arhiiw.

Öösel wastu teisipäewa korraldas politiline politsei Tallinnas, Nõmmel ja Järwel haaranguid, mille juures läks korda tabada eesti kommunistliku partei keskkomitee illegaal-büroo täies koosseisus, 2 salatrükikoda, kommunistliku partei arhiiw ühes terwe rea tähtsate dokumentidega, nagu illbüroo ja partei keskkomitee kirjawahetus. Kätte saadi ka schiffreeritud kirjad ja nende wõtmed.

Tabamised algasid juba esmaspäewa lõuna ajal ja kestsid kuni eile hommikuni. Selle aja jooksul wangistati 17 isikut, nende hulgas suurem osa Wenemaalt Eestisse saadetud põrandaaluseid tegelasi.

Juba esmaspäewa lõunaajal arreteeriti Tallinna siselinnas Wiru tn. kommunistliku partei keskkomitee illbüroo käskjalg, kes pidas ühendust illbüroo liikmete wahel. Õõsel wõeti ette tabamised konspiratiiw-korterites. Nõmmel, Mustamäe tn. nr. 29 hoowi pealt majast alt keldrist leiti salatrükikoda.

Kelder oli ehitatud betoonist eriti selle jaoks. Salatrükikojast leiti 2 paljundusaparaati, kirjutusmasin, suur hulk paljundatud lendlehti ja palju muud materjali. Wahi alla wõeti korteri elanikud — majaomanik Aleksander Siim, tema poeg Felix Siim ja selle naine Salme Siim. Natuke hilsem, õõsel umbes kella ½1 ajal piirasid politsenikud sisse Järwel Tuule tn. 14 maja. Maja kuulub raudteeametnik Eichornile, kes seal elas ühes oma naise ja 3 lapsega. Nendest oli tütar 18 a. wana, kuna 2 nooremat poega olid 9 ja 10 a. wanad ja käisid algkoolis.

Maija murti sisse salaja, nii et majaomanik ei kuulnud ja magas. Seepärast ei saanud ta ka alla trükikotta märku anda. Siin leiti eest teine, palju täielisem trükikoda ühes 2 trükipressi, ladu ja teiste tarwiliste abinõudega. Trükikojas oli hulk walmistrükitud materjali, osa weel masinas. Peale selle leiti siit weel

kommunistliku keskkomitee illbüroo arhiiw ja kogu kirjawahetus, kassa ja arweraamatud. Trükikojast leiti magamast põrandaaluse tegelane juut Idel Jakobson. Majaperemees Eichorn ühes naise ja tütrega wangistati, samuti ka juut Jakobson. Peale nende tabati Tallinnas mitmest konspiratiiw-korterist terwe rida teisi põrandaaluseid tegelasi. Tabamised sündisid sõlaja ja tabatutele täiesti teadmata. Sellepärast ei tulnud ette ei haawamisi ega tulistamisi, kuigi kõik tabatud olid relwastatud.

Teiste tabatute hulgas oli ka peale „tädi Nelli“ tabamist Eestisse saadetud kommunistlik peaorganisaator. Passi järgi kannab ta nime Koik, kuid see ei ole arwatawasti tema tõeline nimi, milline selgub hilsem, kui politsei läheb korda kogu asja käiku lähemalt juurelda.

Arreteeritud wiidi politiilisse politsei kuulamisele.

Läbiotsimised ja wangistused jatkuwad.

Juba märtsikuul, kui tabati „tädi Nelli“ ja noorte organisaator Kiwisson, selgus, et on otsustatud kõwendada kommunistliku kihutustöö Eestis.

Seks otsustati saata Eestisse suuremal arwul organisaatoreid, kes pidid juhtima Eestis kommunistliku tegewust, kuna senine juht Männikson kutsuti tagasi Wenesse, tema tegewuse juures ilmsiks tulnud parempoolse kallakuga. Tema tegewuses tuli ilmsiks ka muid asjaolusid. Nimelt leiti, et temal puudub kindlus, kuna ta oma arwannetes, mis ta saatis siinse tegewuse kohta kommunistliku partei keskkomiteele ja kominternile, awaldas wäga kõikuwat ja üksteisele wastukäiwaid arwamisi. Nii kirjutanud tema kord, et Eestis on kõik walmis kommunistlikuks rewolutsiooniks, tarwis siia saata ainult relwastatud lõõkjakku, nagu 1. detsembrist ja Eesti töörahwas tuleb taasa kodanlist korda kukutama.

Teisel korral aga kirjutas jälle, et eesti tööliskonnaga ei ole midagi teha, see on loid, unine, ei jälgi kommunistlikku propagandat ja suhtub üksluiselt. Niisugused üksteisele wastukäiwad arwanded kommunistliku organisaatori poolt tekitasid Wenemaal asuwate juhtide seas umbusaldust Männikisoni wastu. Kerkis üles tema ärakutsumise küsimus. Peale selle ei oldud temaga rahul tema kõikuwa joone pärast ka kohapealsed kommunistlikud tegelased. Need saatsid Wenemaale kaebekirja ja selle alusel kutsuti läinud aasta detsembris Männikson tagasi ja saadeti tema asemele uued tegelased. Peaorganisaatoriks nimetati „tädi Nelli“, kes wiibis siin kuni areteerimiseni märtsikuul. Peale selle saadeti siia jälle mus mees, kes pidi kommunistliku liikumise täiesti jalule seadma. Seda meest nimetati

„Wollis“ ja ka „lihunikuks“

just tema kareda ja karmi tooni ja ümberkäimise tõttu. Tema peale pandi suuri lootusi, kuna oli Moskwas lõpetanud kommunistliku ülikooli ja jõudnud wäga aktiiwse tegelase mulje. Temale tehti ülesandeks asuda partei puhastamisele parempoolsest elemendist, muuta kommunistlik kihutustöö Eestis aktiiwseks ja intensiiwseks. Seks pidi loodama kommunistlikud rakukesed üle maa, eriti aga wabrikutes. Selle „töö“ läbiwiimiseks asuti oma

trükikoja sisseseadmisele Eestis.

Esimene trükikoda oli wäga algeline ja asus Harjumaal Saue ligidal kellegi wanamehe juures. Et maal trükitud materjali linna toomine raskendatud oli, siis otsustati trükikoda üle wiia linna lähedale. Ja möödunud sügisel arwatawasti sündiski ülekolimine Nõmmele Mustamäe tn. 29 Aleksander Siimu maija. Seks ehitati hoowi poole wäikese maja alla eriline betoneeritud kelder.

Kes oli nus põrandaaluse organisaator.

Ühest teisest konspiratiiwkorterist linnas tabati põrandaaluse peaorganisaator, kes siia on saadetud peale „Tädi Nelli“ tabamist. Passi järele on areteeritu nimeks Koik, kuid nähtawasti on see ainult warjunimi. Tabatu taskust leiti 60.000 s. Eesti raha, 10 dollarit, kommunistliku erakonna keskkomitee pitsat ja laetud rewolwer, mida ta aga kasutada ei joonud, sest tabamine sündis une pealt.

Asja juurdlusel on selgunud, et kommunistliikudel tegelastel oli kawatusel lähemal ajal

toime panema hakata atentaate.

On teada, et „illbüroo“ oli „furma möistnud“ kellegi naise, kes waremal põrandaalusesse tegewusse oli segatud. Teda oli kawatsetud metsa kutsuda, surmaotsus ette lugeda ja siis kõrgepinge liini all traat ümber keha siduda, ots üle liini wisata ja nõnda teda surmata. Oleks jäänud mulje, nagu oleks tegemist enesetapmisega. On kawatusel olnud ka atentaate korraldada mitmete teiste isikute wastu, kuid politiilise politsei energiline waheleseganine tõmbas kawatustest kriipsu läbi.

Ühenduses nende tabamistega loodetakse ka selgust saada talwel Dolgaja Niwa juures Eesti-Wene piiril nähtud, walgemantliga mehe loosse.

Salatrükikojad.

Mustamäe tn. 29 asuwa salatrükikoja maja ei jõta wäiselt mingisugust kahtlast muljet. See on wäike ühekordne hoone ärklitubadega. Sama maja hoowi peal asub aga teine, weel wäikesem maja, mis wäliselt paistab pesuköök olewat. Hoones on ainult tuba ja köök. Kõõgist läheb trepp alla keldrikorrale. Keldri põrandalt liiwa äraajamisel selgus politseiametnikkudele, et sealt

wiib käik alla salajurkasse,

kus salatrükikoda asus. Korteri elanik F. Siim ja tema naine Salme arreteeriti mõlemad. Siimi naine oligi see, kes trükkis lendlehed ja toimetas need laialisaatjatele kätte. Kogu asjas oli teadlik ka majaomanik A. Siim, kes oma korteris hoidis põrandaaluste tegelaste jaoks isegi tühja toa. Seal ööbisid wahetewahel põrandaalused tegelased.

„Illbüroo“ peapstaap

asus Tuule tn. nr. 14. See maja oli küll Eichorni nimel, kuid nähtawasti on maja ja selle sisseseade ehitatud kommunistliku partei rahadega, eriti põrandaaluse tegewuse jaoks. Maja on wäike kahekordne majake, asub umbes 100 m Järwe jaamast eemal. Waatamata sellele, et maja on wäikene ja temas ainult 2—3 korterit, oli hoonel siiski 4—5 ust, mis wälja wiisid. Maja alumisel korral Eichorni korteris oligi „illbüroo“ peastaap. Korteri werandalt läks trepp keldrikorterisse, sealt wiib salakäik weel allapoole, kus asus

kõigi nõuste kohaselt sisseseatud trükikoda.

Salaruumis oli 2 käsipressi, täheladu ja teised tarwilikud esemed. Eichorni korterist läheb salakell trükikotta. Kell oli paigutatud uksepaku alla, nii et juhtumisel, kui hädaohtu oli karta, wõis jaloga uksepaku'e astudes alla märku anda. Politiikisel politsei on korda läinud kellasignaalid kindlaks teha.

Teised maja elanikud on kõik korralikud inimesed. Seal elab keegi n.-ltn. Johan Liiw ja keegi politseikordnik. Trükikojast leidsid ametiwõimud ka kommunistliku partei

keskkomitee arhiiwi,

mis sisaldas eneses wäga tähtsaid dokumente. Kirjade hulgas on ka schiffreeritud teateid, kuid politsei leidis samas ruumis ka schiffri, mis wõimaldab kirjasid lugeda. Arhiiwis leiti ka partei kohaliku osakonna kassaraamat, milles wäljaminekutest on suuremate summadena märgitud kulud salakorterite ehitamiseks, tegelastele jalgrataste ja mootorrataste muretsemiseks, kui ka trükikoja sisseseadeks.

Mõlemad majad, kus salatrükikoda leiti, on nähtawasti

ehitatud otse põrandaaluse tegewuse tarwis.

Majad walmisid juba paar aastat tagasi, kuid trükikojad on neisse üle wiidud arwatawasti mõõdunud aasta sügisel. Järwel, Tuule tän. 14 asuw trükikoda oli peastaabiks. Alates mõõdunud aasta sügisest wõidi juba tähele panna põrandaaluste lendlehtede sagenemist. Kõigest sellest järeldati, et lendlehtede walmistamine peab sündima Eestis, sest Wenemaalt ei oleks lendlehed nii wärske sisuga ja ei oleks saanud neid ka nii suurel määral üle piiri tuua.

Politiline politsei asus asja juurdlemisele Polit. politsei ametnik, märkasid kõigepealt, et Nõmmel, Mustamäe tän. 29 majast tuldi wälja tihti raskete kandamitega, kuna aga sisse mindi kergete pakkidega.

Politiilisele politsei'e puutus silma

juudi meesterahwas Idel Jakobson,

kes waremalt elutses Tartus. Juba Tartus tegi ta tegemist pahempoolse liikumisega, asutades Eesti Töölispartei Tartu osakonna juure juudi sektsiooni jaf olles ühtlasi keemia- ja paberitööstuse tööliste ametiühingu esimeheks. Mees saadeti Eestist wälja Lätisse. Kuid mõne aja pärast ilmus ta uuesti Tallinna. Tema järele seati walwe, ja leiti, et ta on teatud ühenduses kahe kahtlusaluse majaga. Ka oli wõimudele silma puutunud keegi teine isik, kes pidas kirjawahetust Eestis elutsewate ja tegutsewate kommunistliku partei keskkomitee „illbüroo“ liikmete wahel. Ka teda hakati jälgima. Politiilise politsei ametnikkudel läks nimetatud isikut korda Tallinnas Wiru tn. tabada. Ta oli

parajasti teel salakirjadega konspiratiiw korterisse.

Tema areteerimisega läks korda keerdsõlme jälile saada.

Suuren haaranguga korraldati öösel, mil jalul oli kogu Tallinna politiilise politsei jõud.

Kirikupäew awati.

Eile kell 12 päewal awati Tallinna börsi saalis 13. kirikupäew. Kuna piiskop Kukk haigestunud, juhatab ja awas kirikupäewa prof. Rahamägi.

Piiskopille saadeti terwitustelegramm lootusega tema peatseks terwenemiseks.

Prof. Rahamägi kandis ette ülewaate möödunud aasta kirikuelust.

Juudi luuletaja L. Jaffe Tartus.

Kõne Palestiina ülesehitamisest.

Esmaspäewal ja teisipäewal wiibis Tartus tuntud juudi luuletaja ja sionistide liikumise juhtiw tegelane Leib Jaffe. Temaga ühes käis ka juudi rahwusorganisatsiooni „Keren-Hajesodi“ direktor Lätist hra Gottesmann. Päewal oli nende auks korraldatud kohaliku sionistide organisatsiooni poolt kooswiibimine, kuna õhtul leidis aset Treffneri gümnaasiumi ruumes kõnekoosolek. Sellele olid kokku tulnud peaaegu kõik juudi soost elanikud Tartus. Koosoleku awas Tartu sionistliku organisatsiooni esimees, advokaat B. Kropman, mille järele esimees wanemaid sioniste Tartus hra Jakobson, üle andes terwituse wana soost sionistidelt.

Järgnes hra Gottesmani kõne, milles ta märkis ära Euroopas praegu walitsewat kriisi ja ühes sellega suurte wõimaluste awamist ülesehitawas Palestiinas. Palestiina üldelektrofitseerimine, sadama lõpule ehitamine Haifas, naftatorude panek Mossulist Haifasse ja terwe maa põldudeks harimine on pandiks Palestiina tähtsuse tõusuks maailma kaubanduses, tööstuses ja põllutöös.

L. Jaffe tutwustas juutide rahwuskodu ülesehitamist Palestiinas. Suure huwiga jälgis tema kõnet arwurikas kuulajaskond. Wiimased aastad on toonud Palestiina ülesehitamisele tugewa kõike: kasuwab linnade ja asunduste arw, tugewneb majandusline seisukord ja paranewad politiilised wäljawaated. Kõne lõpul tänas külalist kuulajate nimel B. Kropman. Teisel õhtul pidas L. Jaffe juudi gümnaasiumi ruumes oma kõne teemal „Ema ja Palestiina“, millel oli rohkesti osawõtjaid, peaasjalikult naissoost.

L. Jaffe külastab Eestit teist korda. Juba eelmisel kõlaskäigul awaldas tema üldatust tehtud tööst ja kultuurilisest aatwutest. Minetsual nädalal Tallinnas wõttis L. Jaffet wastu riigiwanem K. Päts, kes awaldas hwi Palestiina ülesehitamise wastu. Samuti parematid mõlestusi jätti ka teiste Eesti tegelastega kohtumine. „See, kes tunneb wabadusewõitluse päeri, see oskab hinnata ka wabaduse tähtmist“ — ütlenda L. Jaffe.

Wõimalus wanade raadioaparaatide ümbertwahetamiseks suuremaks juga.

Meil on tarwitusel praegu wõrdlemisi palju wanu raadioaparaate, mis kas ise walmistatud wõi juba aastaid tagasi ostetud. Kuulamine neidega on aga äärmiselt wiletsa. Selle tõttu wõiwad paljudki endised raadiosõbrad saada tema wastasteks. Raadioasjandus on wõimastel aastatel teinud aga suur edusamme. Uue aparaadi muretsemine käib aga paljudele üle jõu ning sellepärast aetakse läbi wanaga. Wanade aparaatide ümbertegemine uute nõuete järele on wõimalik ning selle eest wahetab raadiofirma „Philips“ kõikides oma osakondades ja ärides, kus „Philips“ raadioarbed ja aparaadid müügil, wanu aparaate uute wastu ümber, kusjuures ostjal tuleb teataw summa rahas juure maksta. See operatsioon lõpetatakse selle kuu lõpuks, nii et wanade aparaatide omanikkudel, kes tahatwad uusi saada, tuleb rutata.

H. TREFFNERI GÜMNAASIUMI

PIDULIKUST

LÕPUAKTUSEST

kolmap., 10. juunil kell 10 h.

palub ihkesti osa võtta

LASTEVANEMAID JA ENDISI ÕPILASI

KOOLIJUHATAJA.

Abiwalmis.

„Oled kuulnud, mu onupoeg läheb warsti omaga põhja. Hädawaewalt hoiab ennast weel wee peal. Wast saaksid sina teda kuidagi aidata?“

„Meeleldi, wii talle siin see ujumisõpetus!“

Täna lõpeb koolides õppetöö.

Täna lõpetawad kõik koolid oma õppeaasta. Hulk noori wabaneb, et minna suwekslaiali, weetma waheaega, aitama wanemaid nende igapäewases leiwateenistuses ja kogunma uut energiat uueks kooliaastaks. Hulk noori aga lahkub koolist jäädawalt. Nendele on tänane pidulik aktus, kus küpsustunnistused kätte antakse, wiimseks suuremaks sündmuseks koolis. Siit peale algab igaühel oma rada, oma mured, ühine koolitee on jäädawalt lõpul.

Täna korraldatakse kella 10 ajal kõikides koolides pidulikud aktused.

Weel paar päewa, ja wana Tartu jääb elawast koolinoorte perest lagedaks ning suwine waikus on alanud.

Tartu keskkoolide lõpetajad:

E. N. K. S. tütarlaste gümn.

Eesti Noorsoo Kaswatuse Seltsi tütarlaste gümnaasiumi lõpetajad tänawu tewadel.

Humanitaarharus: Eugenie Andrejeff, Asta Blum, Elsa Enno, Margarete Huik, Rita Kiferpill, Aino Kook, Anneliese Korknobel, Koidu Laretei, Salme Looga, Erika Neumann, Aita Obst, Gloria Petrai, Lea Polk, Hilda Pruler, Senta Ratassepp, Linda Särg, Asta Schulzenberg, Agnes Tornik, Linda Treimann, Linda Truus, Aino Umblia, Elfriede Waher, Minna Hunap.

Majapidamisharus: Helga Arens, Hilda Ehrenbusch, Weronica Kallas, Eha Kompus, Irene Kompus, Neeme Kooskora, Sylwia Leito, Nora Lellep, Eleonore Lomp, Emma Lokenberg, Aino Paulsson, Amanda Pinrson, Helene Puidak, Aino Pärlin, Laine Reise, Irma Sarw, Aino Sokolow, Gertrud Teppo, Ewi Tiidemann, Aino Wärw.

Tartu linna tütarlaste gümn.

A. Humanitaarharus lõpetajid: Helga Amon, Rita Amon, Linda Ansa, Juulie Aren, Miralda Hanni, Helga Hendrikson, Meeta Jans, Elli Kahk, Helja Karheiding, Laine Kaumees, Leida Kimmel, Herta Kook, Eliese Krulberg, Salme Krulberg (cum laude), Eugenie Liping, Weronika Logina, Olga Mladow, Leida Mällo, Elfriede Mölder, Aino Millerson, Adele Nagel, Alide Pedaja, Irene Puusemp, Elisabet Rammul, Leida Roose, Hilja Roots, Loreida Roots, Linda Räätk, Salme Saal (cum laude), Hilja Sild, Leida Surwa, Ida Sverdlow, Walentine Taadler, Linda Tallmeister, Elga Tammemägi (cum laude), Renate Taubel, Salme Teppo, Priskilla Tibina, Walentine Tõnisson, Helmi Uut, Amanda Wahrik (cum laude), Marta Wegner, Aino Willemson, Heria Wõõbus.

B. Majapidamisharus: Erika Antoni, Johanna Hanson, Luise Hanson, Magda Johanson, Maria Kraas, Helene Loskit, Elwi Miti, Helmi Ober, Eha Oselein, Aime Paldrock, Helgo Paris, Aurelie Puusta, Hildegard Rehesaar, Helmi Sild, Erdla Sule, Margarete Tuttelberg, Hildegard Wissenberg.

Kommertsgümn.

Tartu kommertsgümnaasiumi lõpetajid läeselewal kewadel 44 õpilast:

Leida Aid, Hildegard Ande, Oskar Gnadenteich, Martha Kaber, Elfriede Kade, Armilda Keller, Hilda Kiimwald, Antonina Kink, Erika Kont, Maria Kont, Martha Kraaw, Ernst Krissa, Herman Künnap, Hilja Laas (cum laude), Woldemar Liigand, Erich Lill, Erich Linnomägi, Werner Linnomägi, Liine Luksepp, Wenda Mandel, Elfriede Mähar, Helga Juit-Nowoselski, Eugenie Näpp, Hilda Nõmme, Helmi Olew, Truuta Ortson (cum laude), Elfriede Palmberg, Ella Plaan, Alma Prisko, Oskar Pärsikiwi, Silwia Roshnowski, Johan Sarepera, Lydia Sibul, Hilja Soll, Loreida Soodla, Roderich Springfeld, Wallentine Stein, Adele Stroom, Erna Säinas (cum laude), Artur Taska, Elie Tillman, Helmi Welling, Harald Wiik, Oswald Urm.

Tehnikagümn.

Tehnikaharus: Leo Anso, Konstantin Jaik, Richard Koch, Rudolf Laurson, Elmar-Aleksander Lepasson, Gerhard-Woldemar Mark, Peeter Meenow, Rudolf Mäekala (cum laude), Hans Peers, August-Woldemar Pelt, Maks Porila, Tammiküü Treiel, Albert-Roman Tõldsepp, Aleksander Tõnisson, Richard Urla.

Ehitustehnika harus: Oswald Bender, Wambola-Teodor Ehrlich, Wiktor Habenik, Richard Kitsiaar, Eduard Kool, Johannes-Woldemar Labber, Hermann Laos, Paul Mitnits, Wilhelm Neubaum, Linda-Johanna Ohakas, Albert Rebane, August Satrik, Olga Sermar, Erna Sarja, Oswald Wilde (cum laude), Karl Windi.

Poeglaste realgümn.

Humanitaarharus: Alfred Hindrikson, Artur Holsting, Feliks Lill, Ferdinand Linck, Artur Lõõle, Herbert Meister, Ferdinand Müürsep, Paul Põder, Richard Räätk, Emil Soekõrw.

Reaalharus: Willem Bruns (cum laude), Arwed Eiso, Erich Hanko, Harald Johanson, Herbert Joor, Woldemar Jürgenson, Gunnar Kangro (cum laude), Johannes Kärsin, Oskar Kirwes, Walter Korol, Oswald Laurits, Walter Limberg, Ako Linno, Leonhard Mallow, Igor Minkwitz, Anton Mitnits, Gustaw Mölder, Otto Rebane, Wiktor Riiken, Harald Wilberg.

Kaubanduskool.

Tartu kaubanduskooli lõpetajid 20 õpilast:

Helga Annilo, Alma Ehwärt, Herta Einberg (cum laude), Leida Ermel, Alide Hagel, Leida Hõim, Alma Jaanson, Elfriede Kuk, Hilda Kuk, Edmar Kuus, Eleonore Martinson, Leida Michelson, Leida Paabo, Luise Piirion, Alma Rataskepp, Elisabet Raudsepp, Elfriede Soonberg, Thereese Tuppus, Karl Teppar, Dagmar Unt.

Õpetajate Seminar.

Tartu õpetajate seminari lõpetajid läeselewal kewadel järgmised 38 õpilast: Erwald Abram, Alfred Anton, Rudolf Armuk, Linda Baumann, Leida Birk, Alide Brikker, Alwine Ilisson, Leopold Jerkawits, Helmi Jürgenson, Ferdinand Jürisson, Hildegard Kaeramaa, Arnold Karafin, Johannes Kirs, Walter Koni, August Koppa, Endel Käärik, Richard Kärtmann, Leida Künnap, Ilse Küit, August Lombak, Elia Masiakas, Emil Nero, Rudolf Nigol, Ilmar Praks, Leida Reinhold, Alfred Rosin, Aino Sarnet, Karl Teinweld, Linda Tiido, Feliks Toode, Johannes Toomson, Harald Trees, Johannes Tulff, Ida Uulits, Kaide Weber, Meta Weiswer, Leonhard Wirkhaus ja Albert Ktii.

Õhtune gümn.

Tartu linna õhtuse ühisgümnaasiumi lõpuklassis õppis 52 õpilast, kelledest lõpetajid järgmised 40.

Marie Aden, Jakob Brunhof, Theodor Bock, Arnold Eglon (cum laude), Johannes Feldmann, Heinrich Grossschmidt, Leander Hermann, Udo Juno, Eha Jäger, Afiel Kallas, Helmi Kiwi, David Koppel, Erna Korjus, Julius Kukk, Sergei Kährin, Alma Kõsver, Helene Kümmel, Johannes Künnapuu, Aleksander Laan, Elmar Lani, Paul Mängel, Aleksander Mitt, Alar Moik, Adolfine Mägi, Albert Ohwril, Bernhard Parw, Karl Parweots, Leontine Peterson, Johannes Raudsepp, Johanna Riking, Eduard Saul, August Sepp, August Stider, Johannes Soll, Jenny Surra, Hans Suwi, Ferdinand Zigane, Johannes Emilane, Afiel Zupping.

Järeleksameid antl 9 õpilasele ja kursust kordama jäeti 3.

Ka MacDonald sõidab Berliini.

Londonist, 9. juunil. Brüning kutsus Inglise peaminister MacDonaldi ja dr. Curtius wälissekretär Hendersoni wastukülaskäiguks Berliini. Kutsed wõeti wastu. Külaskäigu aeg ja üksikasjad määratakse kindlaks lähemal ajal.

Jätkuks Londoni külaskäigule tahtwat Saksa riigikantsler Brüning ja wälisminister Curtius teha lähemate kuude jooksul weel sarnaseid külaskäike riikidele, kes on huwitatud Saksa heakstegemise kohustustest. Millal need külaskäigud sünniwad, ei ole weel kindel.

Saksa ministrid sõitsid teisip. homm. kl. 8,18 rongil Londonist Southamptoni ja pidid seal asuma Saksa ookeaniaurik „Europa“ pardale. Udune ilm aga wiiwitas äraõitu. Aurik jäi hiljaks ja teda oli oodata Southamptoni alles kl. 13.30.

„Nautilus“ ookeanil.

New-Yorgist, 9. juunil. Sir Hubert Wilkinsi allweepaat „Nautilus“, olles teel Londoni, teatab ookeanilt, et 7. juunil kell 12 oli ta juba 550 miili kaugusel Ameerika rannast. Pärast kahepäewast sõitu awaldasid mõned meeskonna liikmed merehaiguse tunnemärke. Reis jatkub. Meri on waikne.

Wiieaasta plaani siselaen ei tule kokku —

pikendus 6 kuuks.

Moskwast, 9. juunil. Nõukogude Wene rahaasjanduse komissariaat otsustas pikendada uue siselaenu realiseerimise tähtaega 6 kuu wõrra. Pikendamise põhjuseks on kuuldawasti asjaolu, et paljudes tööstus-kesskohtades ja mujal siselaenu wähe tellitakse.

Teatawasti lanseeriti see siselaen hüüdsõna all „Wiie-aasta plaan nelja aastaga“.

Praaga põllutöö kongress lõppes.

Praagast, 9. juunil. 15. rahwuswaheline põllutöö kongress lõpetas oma töö. Wõeti wastu resolutsioonid, milles soowitakse muu seas üldise rahwuswahelise müügiorganisatsiooni loomist maailma wiljaaadusteja kokkulepete sõlmimiseks sisse- ja wäljawedajate maade wahel erisoodustuste kaudu. Järgmine kongress peetakse 1933. aastal Budapestis.

Wennad Räisad mõisteti õigeks.

Ei saadud kindlaks teha, et nad waleraha walmistasid.

Waleraha tegemise protsess Tartu-Wõru rahukogus jatkus esmaspäeval hilja õhtuni. Kohtu otsus kuulutati kell 11. Kohus oli mõistnud nii Karl Eduard Räisa kui ka August Johannes Räisa waleraha walmistamise süüdistuses õigeks. August Räisa aga karistati 2-kuulise wangistusega teadlikus waleraha edasiandmises.

Asjaolud, mis protsessiks andsid põhjust, leidsid aset läinud aasta 21. novembril. Sel päeval kella 10 paiku hommikul tult Tartus Roosi tänaval nr. 55 asuwasse Buchmanni wõistsipoodi keegi kapteni mütsiga noormees, kes poenaiselt ostis pudelikese marja ekstrakti 25 sendi eest, andes 2-kroonise hõberaha selle eest. Poenaine, Olga Buchmann pistis raha sahtli ja läges ostjale 175 senti tagasi. Hiljem aga tekkis sahtlus raha ehtsuses.

Mõni tund hiljem tult samasse poodi jälle tundmatu noormees, kes küsis pudelikese kirsi ekstrakti ja pakkus selle eest kahekroonist. Seekord oli kauplustes poemees ise, kes kohe kahekroonise waleraha ära tundis. Ta läks kõrwaltuppa abikaasalt küsima, kas sama sõit waleraha tõi hommikul. Abikaasa jaatawa wastuse peale tõhendas poemees: „Kartsis noormees kinni wõtta". Ostja oli aga seda juhtuajamist läbi lahtise ukse kuulnud, mispärast ta ekstraktipudelit wõttes ja kahekroonist letile jättes wälja jooksis. Tagaajamisel tabasid sõdurid pägeneja Raekoja tänaval. Ta toimetati kriminaalpolitseisse, kus selgus, et tegemist on Kalmistu tänaval nr. 53 elutsewa rauatreialt Aug. Johannes Räisaga.

Kriminaalpolitsei leidis läbiotsimisel Aug. Johannes ja tema wenna Karl Eduard Räisa ühisest elukorterist kapteni mütsi ning kuurist mulla ja prahi seest kaks ümmargust wormitaolise külgedega metallitükki, ühe vingikujulise tükiga waske ning suure sepahaamri.

Edasi selgitati, et Tiigi tänaval nr. 78 asuwasse Joosep Sultsoni mehaanikaõõstusse oli ilmunud oktoobrikuu lõpul samas töökojas warem töö wõtnud August Räisa ja palunud treipinki taotwitada. Räisa treinud nuna- wõi terasepulgast õõngatoolise 35-wega aeja, mille läpust tükk maha lõigamud. Räisa pakunud smale ka alasit ja töökoja omanik ei ole seda aga kuhanud. Samo pulla oli wend Karl kõrnud Aia tänaval nr. 2 asuwas Joh. Ilse williwarnatõõstuses pehmenaks põletamas, sest teras olnud treimiseks liiga kõwa.

Ka oli Karl Räisa tolstele selgitanud, et raha wõib ise teha ja seda isegi puhtast hõbedast walmistades wõiwat teenida.

Kumbki wend waleraha walmistamises süüdi ei tunnistanud. August Räisa seletas, et ostnud paari päewa eest Mäe ja Priestee tänawa nurgal toiduainetekauplusest paki paberossi, maksites 5-kroonise rahaga. Tagasiantama raha hulgas olnud ka üks kahekroonine, mis hiljem ostunud waleks. Seda waleraha tahtnud ta mitmel pool edasi anda, kuid see ebaõnnestunud, kuni lõpuks ta Roosi tänaval tabatud. Waleraha teadlikus edasiandmises tunnistas ta enese süüdi. Teine wend seletas, et tema üldse ei tea, kust wend waleraha sai ja et ka tema, kuidas raha staniol kuuri alla said.

Kohtus kuulati üle ligi 20 tunnistajat ja asjatundjat, prof. Maddison riiklikust katsekojast ja G. Westenberg riigi rahapajast. Wõimased seletasid, et Räisade juures leitud abinõudega ei saa walmistada säärasid waleraha kui Aug. Räisa käest neid ära wõetud. Aug. Räisat kaitses adw. A. Jaska ja Karl Räisat A. Mölder.

August Räisa „istus" eeluurimise all 6 kuud ja waleraha edasiandmise pärast määratud kahekuune karistus loetakse sellega kaetuks ning teisipäeval wabastati ta wanglast.

Olgu tähendatud, et Räisa poolt edasiantud wale kahekroonine oli järele tehtud wäga hästi ja rahal leiduwad joonistused olid isegi teratwamalt wälja töötatud kui õigetel rahadel.

Kui isa Johan ja poeg Johannes.

Auto wäljapetjad said teenitud karistuse.

Neil päewil oli rahukogus arutusel tuntud petmislugudesse segatud noormehe Aleksander Sulgi süüdistusasi. Abimeheks oli olnud tal seekord noormees Woldemar Wärw. Wiimane mõisteti üheks ja A. Sulg poolteiseks aastaks wangiroodu.

Tartus Wõru tänaval elutsew Alb. Laretei awaldas „Postimehes" läinud sügisel kuulutuse, lahtise sõidurattu „Fiati" müügi kohta. Kuulutuse peale ilmusid A. Laretei juurde Wold. Wärw ja Aleksander Sulg. Esimene soowis autot osta. Laretei küsis 1900 kr., millega Wärw ja Sulg nõus olid. Wärw kohustus 600 kr. sularahas tasuma, kuna ülejäänud 1300 kr. katteks pakkus ta mõne kinnistugraomaniku giroga wekslit. Wärw ja Sulg nimetasid girantidena Walgas Aia tänaval nr. 15 elutsewat majaomanikku Johan Luukast. Wärwi seletuse järele pidi olema nimetatud isik tema onu. Seda kinnitas ka Sulg. A. Laretei oli ettepanekuga nõus.

Et asi kindlam oleks, läks autoomanik kinnistusjaoskonda selgitama, kas Joh. Luukas on eeltähendatud maja omanik. Selgus, et ta tõesti seda on. Paari päewa pärast tulid Wold. Wärw ja A. Sulg uuesti Laretei juure ning tasusid 600 kr. rahas ja ülejäänud 1300 kr. katteks andsid Wold. Wärwi wäljaandja allkirjaga warustatud 6 wekslit, mis kandsid kõik Johan Luukase giro peakirju. Girandi aadressiks oli tähendatud „Aia tän. 15, Walk." Selle peale andis Laretei auto üle ja W. Wärw ning A. Sulg sõitsid sellel minema.

Juba järgmisel päewal müüs Wold. Wärw auto edasi Karl Ploomile 1100 kr. eest. Selgus, et Lareteile antud wekslid ei olnud girеerinud Walga Aia tän. nr. 15 majaomanik Johan Luukas, waid wiimase poeg Johannes Luukas. Ühtlasi selgus, et Luukased W. Wärwile üldse sugulased ei ole.

Noorem, Joh. Luukas seletas, et wekslitele kirjutanud ta wastutawad allkirjad Aleks. Sule palwel ja W. Wärwi sellejuures pole olnud ning teda üldse ei tuntwat. Giro juure kirjutatud aadress ei olewat tema käega kirjutatud. Sama kinnitas ka asjatundja F. Wittlich. Selgus, et girandil Johannes Luukasel ei olnud mingit warandust, mille järele oleks wõimud wekseli järele sisse nõuda. Samuti oli puupaljas ka Wärw ise.

Wastutusele wõetud Wärw ja Sulg seletasid, et nemad ei ole Lareteile öelnud, nagu oleks girant Joh. Luukas majaomanik ja Wärwi onu.

Wiimaste süü petmises tehti aga kohtus kindlaks ja mõlemaid karistati.

Bernard Shaw külastab Moskwat.

Moskwast, 9. juunil. Lehtede teatel tuleb kuulus inglise kirjanik Bernard Shaw eelolewal suwel Nõukogude Wenesse külla.

Malemeister Mikenas mängis Riias.

Riiast, 8. juunil. Noor Eesti maletaja Mikenas mängis Riias simultaanmängu 20 maletaja wastu. Mikenas kaotas ühe mängu. 6 mängu jäid wiiki.

Koolid lähewad puhkusele.

Kõll on seda askeldust ja õhetust nüüd kooliseinte wahel! Wiimased õpingupäewad hoiawad meelt kõrgemas palawikus, muret, ärewust, oodust — süda taob kolmekordse kiirusega! Polnud seepärast sugugi kerge ülesanne selle ringiuiskawa rahwa hulgast mõnda tänawukewadist abiturienti kinni püüda, et paar ennatlikku lauset wahetada. Ega see poleks õnnestunudki, kui mitte lahke direktorihärra ise poleks oma abiwalmi käe sirutanud ja ühe peatse õpilõpetanu juttu puhuma toonud. Sattus olema natssoost, elaw ja terane kui nirk.

„Tuju näikse olewat päris roosiline?" pärisime.

„Tuju polekski tuju, kui ta oleks hull ja ähmane. Wõi arwate teie, et niisugused päewad, nagu meil praegu, wõiksid panna muremõtteid mõlgutama? Ärge halwasti arwake — ega meie kooli, wõta sellepärast kui piinapinki, kust pääsedes hõiskamine suhu tuleb. Mõte nii. Küllap on igaühel rängasti kahjugi jäädawalt lahkuda siit, kus peaaegu kogu elu elatud. Aga teisest küljest on uus wabadus ikkagi ees, suur töökoorem seljataga ja keda see ei peaks rõõmustama? Nüüd wõib tõkistamatult kinos ikäia, teatrisse minna, wõid pähe panna säärase kübara nagu tahad. Ja kleidki ei pea olemu ainult niisugune sinine musta põllega... On ikkagi heameel, et saad end wabalt liigutada, kätked ja kõidikud seljataga..."

„Waata, kui lustlik ja lõbumeelne..."

„Tühi jutt! Wõib olla, et nüüdsest peale wõtame elu palju tõsisemalt. Ja nii tingimata, sest laps on ikkagi laps, täiskaswanu täiskaswanu. Ei saa enam minna isa juure, et palun seda ja seda — tuleb juba enesel ringi waadata. Aga ikkagi on hea, kui saad ise wabalt oma sammu hakata seadma."

„Kas need sammud ei tee rasket muret? Mis peale hakata, kust ametit leida?"

„Muidugi on muret. Wahest pole saanud magadagi — kaulutled peale ja plaanitsed. Aga mul on siiski kawa walmis, sõjanõu peetud: niikui koolist lahti saan, hakkan isale abiks nõõpauke tegema — ta on nul wa hea wanamees, rätsep. Ja siis sügisel lähen kuhugi kutsekooli. Isa abina teenin leiwa ja koolirahagi. Kui kõwasti pihta hakkan, siis pole kartuskki, et nälga jään. Wõi arwate, et ma olen niisugune kuningarna, kel ei passi nõõpauke õmblema hakata?"

„Wägagi passib. Arwan, et säärast agarat preilit nagu teie, on õpetajail päris kahju ära lasta."

„Nooh, seda'nd ei tea. Eks ole neil minuga muret küllalt olnud. Küllap wahel pärastpoole hakkab piinlikki kõigist neist wempudest, mis siin armsale pedagoogirahwale tehtud. Aga ega ma halwa pärast. Lepime jälle kõhe ära. Peaegi on õpetajasakstel muret küllalt enestegi pärast, nüüd lastakse ju jälle terwe hulk ametist walla ja kuhu nad lähewad, perekonnakinnised? Ega teie ei tea öelda, miks nad nüid koole nii aastate kaupa järjest koondawad?"

Seda ma ei teadnud täpsalt öelda, kuid omaette mõtlesin, et sääraste tüdrukute pärast juba maksab kõik koolid alal hoida. Seadsin seepärast weidi intiimsema küsimuse:

„Kas preili ei mõtle ka meheleminekule?"

„Kas teie wõtate?" anti nipsti wastuseks ja siis naersime kõik koos. Direktor kah. Kuski tirises kõll, tõusis ümberringi jookslew sigin-sagin ja rõõmsameelsel jutupuhujal tuli lahkuda.

Ringi ümber kodumaa.

Ulempreester A. Wärat †.

Riia apostlikuusu Eesti Peeter-Pauli kogudus on saanud kurwa teate, et nende endine preester Aleksander Wärat, keda oodati sama koguduse peale tagasi, ootamatult on warisenud manalasse.

A. Wärat oli pärit Pärnumalt, Tõstamaa wallast. Peale Riia waimuliku seminari lõpetamist oli ta alul preestriks Lihulas ja siis Sindi alewis. Sindist kutsuti ta Riiga Peeter-Pauli koguduse preestriks, kust lahkus Riia evakueerimise päewil Wenemaale, jäädes sinna surmatunnini.

Preester A. Wärat oli mitmekülgsete huwidega waimulik. Eriti suurt huwi tundis ta waimuliku kirjanduse wastu, andes wälja mitmeid waimuliku sisuga ajakirju. Ajakirja „Usk ja Elu" wäljaandmist jatkas ta rewolutsioonini, ka hiljem, asudes elama Peterburi. Peale selle seadis kadunu kokku ja andis wälja õigeusu katekismuse koduõpetuseks ja koolidele.

A. Wäratit tunti ustawa isamaalasena ja tulise karsklasena. Riias olles wõttis ta seal agaralt osa Eesti kolonii eluawaldustest.

Saewski ja ait tules. Maima külas Pärnumaal läks teadmata põhjusel põlema Pabu talu karjalaut, mis häwines leekides. Wahemõrmest kutsutud tuletõrje tõttas kohale, kuid nähes, et teel asuw Juhan Pollt mootorjahuweskis oli samuti walla pääsenud tuli, asus kiires korras tulekahju likwideerima, mis ka korda läks. Tuli sutis saeweskis häwitada ainult mõne pun osa. Hilinemisega jõuti siis Maimu külla, kus aga leegid olid lauda kallal teinud juba oma töö.

Rekordiline liikumisfundmäärustele riikmuine Pärnus. Pärnu maawalitsus wõttis jäädawalt mootorsõidukite juhtimisloa autojuht J. Pihlmannilt, kes 18 korda riikmud liikumisfundmäärusti wõrblemiri lühikese aja jooksul.

Mürgistatud jäätis. Narwas on mitmed lapsed, kes sõid jäätist, mürgistamise tagajärjel haigestunud. Asja juurelduakse.

Maagümnaasiumid suletakse. Ministritewahelise komisjoni otsus Jõhwi ja Wäike-Maarja gümnaasiumi sulgemise kohta on kohapeal wastu wõetud waikselt. Kohalikud tegelased ei usu, et mingisugused „sammud" suudaksid koole päästa.

„Miks armastan loomi". Eesti Loomakaitse Ühiku poolt wäljakuulutatud wõistlustöö eest anti esimene auhind Anilla kodumajanduskooli õpilasele Salme Kõiw'ule töö eest „Miks armastan loomi".

Helme põllumeestesellti juubel. Käesolewal sügisel pühitseb Helme põllumeestesellts oma 35 a. juubelit. Selts korraldab ka näituse. Helme piirmõiching pühitseb lähemal ajal 25 a. juubelit.

Narwa laulupidu peetakse Jaaorus 28. juunil. Laulukoore on registreeritud umbes saba enam kui 8000 lauljaga. See on Wirumaa 6. laulupidu.

Wekslitõõltsimise rekord. Rakwere-Paide raharkogus oli wastust andmas Peetri walla mees J. Keskküla, kes 2 aasta jooksul 40 wekslit on wõltsinud. Selle eest sai ta 3 a. wangiroodu.

Majaomanikkude front korratute üürnikkude wastu. Rakwere majaomanikkude selts on wõitlust alustanud korratute üürnikkude wastu sel teel, et isikutelt, kes oma üürikohustusi korralikult ei täida, üksteist wastastikku informeeritakse ja säärastele isikutele kortereid et anta.

Maanaiste suwipäewad Kehtnas.

Eesti Maanaiste Keskselitsil on kujunenud traditsioon korraldada igal suwel ülemaalised maanaiste suwipäewad, kus arutatakse tähtsamaid maanaiste ellu puutuwaid küsimusi. Tänawu korraldatakse suwipäewad 12.—14. juunini Kehtna kodumajapidamiskooli juures (umbes 8 kilomeetrit Keawa jaamast Tallinna-Wiljandi wahelisel kitsarooparlisel raudteel), millest wõiwad osa wõta kõik asjast huwitatud.

Suwipäewadest osawõtjad leiawad õõmaja Kehtna kodumajanduskooli juures, kaasa tuleb wõtta aga magamisriided (tekk, lina jne.). Ülespidamist wõib saada kooli ühiskõögist järgmiste hindadega (umbkaudu): lõunasöök 30 senti, hommikueine 20 s., õhtusöök 20 s.

Seniseid suwipäewad on toonud kokku maanaisi suurel arwul ja nendel on tehtud tööd innuga. Loodame, et tänawu need päewad kujunewad weelgi jõulisemaks.

Hageri rahwas laulis.

Õnnestunud kihelkondlik laulupäew.

Möödunud pühapäeval peeti Hageri Mäeküla kaunis pargis kolmandat Hageri kihelkondlikku laulupäewa.

Pidustused algasid austuseawaldustega admiral J. Pitkale, kes oli kutsutud laulupäewa pidukõnelejaks. Hageri alewikku oli riwistunud kohalik kaitseliidu kompanii, naiskodukaitse ja noorkotkaste rühmad.

Enne laulupäewa algust korraldati tegelaste rongikäik koolimaja juurest wallamaja kaudu laulupõllile.

Laulupeo kontsertosa awas korraldajate nimel hra G. Põldmann. Peokõnega esines J. Pitka.

Üldse õnnestus laulupäew isiliselt ja meeleolult hästi ning ka Hageri uue rahwamaja ehitamine on sellega uue tõuke saanud.

Ühistegelane J. Johanson Wiljandis.

10. juunil pühitseb Wiljandis ETK Wiljandi harukontori juhataja Jüri Johanson oma 40 aasta sünnipäewa; ühtlasi möödub ligi 20 aastat sellest, mil juubilar on seisnud põllumajanduse ja ühistegewuse teenistuses.

Jüri Johanson sündis 10. juunil 1891. a. Wiljandimaal, Wästfemõisa wallas Lemmikänna talus.

Tellige ja ostke
naiste ja meeste valmisriided
ainult kõige suuremast Eesti riide ja valmisriiete kauplusest
Karl Abel Tartus, Kaubahoov 8.

„Veronika" seep on kõige parem!!

Tschehi rahwusteatri 50 a. juubel.

11. juunil pühitsetakse Praagas pidulikult tschehi rahwusteatri 50 a. juubelit. 11. juunil 1881 awati selles, tol ajal weel pooleliolewas rahwusteatris esimene mänguhooaeg. See oli suursündmuseks Tschehi rahwusliku wõitluse, kirjanduse, kunsti ning teatri ajaloos. Seljataga oli siis juba terwe rida wõitlusaastaid oma rahwusliku iseolemise ja kultuuri eest. Iseseiswa teatri ehitamise mõte sai alguse juba möödunud sajandi esimesel poolel. Kindla kuju omandas see aastal 1850, mil asutati dr. phil. Frantishek Palacky — Tschehi kodumaa isa — algatusel ja eestwedamisel eriline komitee, kes korraldas rahwa seas korjanduse teatri ehitamise heaks nime all „rahwas endale". Ülestõusu leidis elawat poolehoidu, nii et juba paari aasta pärast wõidi Praagas Wltawa jõe paremal kaldal osta maatükk, kuhu 1862. a. asuti ehitama teatrihoonet. 16. mail 1868 pandi hoonele suure pidulikkusega nurgakiwi. See kujunes ülemaalisels pidupäewaks. Seda nurgakiwi ümbritsewad kiwid, mis toodud tähtsatest mäetippudest. Enne lõplikku walmissaamist põles osa teatrihoonest maha, kuid ehitati jälle haruldase kiirusega ning agarusega üles, mille jaoks juba nelja nädala jooksul peale õnnetust rahwa poolt kokku pandi üks miljon kuldnat.

Rahwusteatri hoone on kõigiti suurepärane ja moodne ehitus. Pealtwaatajate ruum on wiiekordne ja mahutab enesesse ligi 2000 inimest. Kogu selle 50 aasta jooksul on see hoone olnud Tschehi rahwusliku liikumise keskuseks.

Joonealune.

Anno 2138.

Pangem tähele seda ühelt Londoni professorilt hoolikalt arwestatud aastaarwu. Asi seisab nimelt selles, et waimuhaigused muutuwad sagedamaks. Üsna tähelepanuwäärsel määral.

1870. a. saadik on nende arw kolmekordseks kaswanud, 1900. a. saadik kahekordseks. Et kindlaks määrata, mil kombel teatud politiliste parteide kaswamine sellega ühenduses seisab, tahab professor uurimise otstarbel mõnga aega Saksamaal peatuda. Sellest hoolimata on ta juba praegu wälja arwestanud, et juhul kui waimuhaigused samal määral sagenewad, siis on 2138. a. inimkond lõplikult hullumeelne. — Kahetsemiswäärsed olewused on siis wiimased loomuwastasel kombel normaalseiks jäänud inimesed. Need pannakse kui ühiskonnale kardetawad isikud — normaalmajadesse kinni...

30 weoauto-täit dokumente makulatuuriks.

Konstantinopoli teaduslistes ringides walitseb suur ärewus Bulgaariasse wiidud 30 weoautotäie dokumentide pärast, mis makulatuuri pähe maha müüdi. Dokumendid on peamiselt endisest rahaministeeriumist. Ministeerium tahtis wanast paberist kokkuhoiu mõttes lahti saada. Seda tehti aga nõnda põhjalikult, et hulk wäärtuslikke ajalooliisi ja politiilisi dokumente maha müüdi. Asendamata wäärtusega on dokumendid, mis kuuluwad Konstantinopoli wallutamise aega türklaste poolt ning mis teiste rahwaste warasemasse ajalukku kuuluwad. Rahwuskogus on selle loo pärast arupärimine esitatud.

Conan Doyle ja Lenin.

Londonist teatatakse: Conan Doyle'i wiimane raamat „Teiselpool läwe", mille käsikirja ta 3 nädalat enne surma lõpetas, on ilmunud. Üks huwitawamatest peatükkidest käsitab waimu ilmumist, mis end kui Lenini waim tutwustab. Selle peatüki pärast keelati raamat Wenemaal ära. Lenini waim awaldab omas jutuajamises Conan Doyle'iga sügawat kahetsust ja tunnustab oma elu fundamentaalset eksimist. — Teatawasti oli kirjanik weendunud spiritist.

Micki-hiire sünd.

„United Artist"i film on 1931./32. a. peale annud 12 uue micki-filmi peale tellimise, kuna selle omapärase trikk-filmi wõidukäik kaugelt weel mitte lõpul pole. Micki-hiirel on suur filmiateljee ja on eriti huwitaw, ühe pealtnägija jutustuse järele, pealt waadata selle wõiduka hiire sündi ei millestki. Micki-hiir kuulub kuulsusrikaste filmitähtede sekka, ja tal on terwe õuekond, kes tema heatäeläigu eest hoolitseb. Lummfilmi aegadel oli koeraft filmitähtede pärast palju muret ja neid kindlustati miljonitesse ulatuwate summade eest.

Mickiga on asi lihtsam. Ta ei waja süüa ega juua. Ka ei lähe tal kunagi arsti waja. Kuid selle peale waatamata ta käsutab ümarguselt 100 inimest, niipea kui mõnel filmikontwerentsil juhataja tega uue aine üle kokku lepitud, hakkab ligi 40 head joonistajat tööle. Üksikud joonistused walmistatakse eraldi poognatele. Film, millel harilik eelmängu pikkus, sisaldab 15.000—20.000 seesugust joonistust. 15 meest töötab selle hiigla joonistuste hulga kallal. Nüüd need pliiatsiga joonistatud pildid kopeeritakse tselluloid plaatidele. Loomulikult see tingib juba warema kestwama joonistajate, kirjanikkude ja trikifilmi reshissööride koostöö. Enne kui film oma lõpliku kuju saab, mööduwad nädalad. Kus juba nii kaugel ollakse, tulewad komponist ja kapellmeister, tähtsamaid isikuid, kes micki-filmi mõjule wiiwat. Micki pole tumm. Kõige tähtsam on muusika loomine, mis peab täpsalt sobima hiirte ja nende kaaslaste liigutustega.

On kõne üleswõtteks walmis, algab suur üleswõtte töö, mis palju raskem on, kui harilikkude filmiüleswõtte juures. Nende juures wõetakse 16 pilti sekundis. Trikfilmide juures wõetakse iga üksik pilt eriti üles. 20.000 tselluloidtahwlit peab üleswõtma päewapiltnik, kes täpsalt teab üksikute piltide kokkukuuluwust.

On film ettekandewalmis, warustatakse ta heliga. See on juba kergem kuna sünkroniseerimine on tänapäew igapäwane töö. Micki peab sageli palju pilte ohtrdama, enne kui talle lubatakse rahulolewa publikule esineda. Selle eest on ka Mickil miljoniline sissetulek. Filmitähti, kes miljoneid teinud on, ilma et oleks üldse elanud!

Reporteri ringvaade

Meie ajal pole suuri prohweteid. Asjatundjad teatrad tõendada, et see tuleb sellest, et prohweteid produtseerib rahwas on üle läinud teisele alale. Ei hooli enam suurt tulewikust, küll aga on isuga kinni olewikus.

See puudus aga pole wäga tunduw. Meie praktiline ajajärk saab läbi ilma selletagi. Inimestel on praktilist neelt ülearugi. Näiteks meie riigikogulgi. Tarkuse asutised ja allikad parajasti klopiwad kinni oma uksi ja aknaid, sest suwel ei saa teha waimilist tööd. Suwel sulawad nii rasvad kui ka peaajud. Riigikogul aga on kuraai just sellel palawal ajal asuda tähtsama töö juure.

Ja selles ilmnebki see suur loomusunnilline arukus, millega õnnistatud meie rahwaesitus. Kust wõi mill kombel see tuli, aga tõsi on see, et ilmad läksid külmale. Temperatuur on kui loodud riigikogu tööks. Sajab lund, on öökülmi, puhuwad winged tuuled — just selline olemine nagu oktoobris, mill riigikogu täie terwise ja waimuwäärtusega armastab alata oma tööd. Nii et praegu just nagu peakski olema see õige suurte seaduste tegemiste aeg.

Kuid ilmad on tõesti sassis. Lätis sajab lund, aga Soomes paistab soe päike ka kesköösel. See segadus on wõrreldaw ainult segadustega meie toiduainete turul, kus sealiha on heeringast odawam. Turul on sündinud rewolutsioon. Norrast sissewetud heeringas on kukutanud meie autwäärt sea hinnakõrguse troonilt ja istunud ise asemele. Ning meie sead muutuwad maapagulasteks nagu Hispaania Alfonso. Wenemaa on maa, mida igasorti pagulased, ka kommunistlikud, kardawad kui tuld, kuid sigu wõetakse sinna pagulastena hea meelega wastu. Nagu see meile enam pole saladus, on 4000 eesti õrnemast soost siga ühel winguwal häälel otsustanud heeringate diktatuuri maa tolmu maha raputada ja minna nõukogude maale sünnitama ja üleskaswatama uut sigakonda. Seal töötatakse nendele sellist waba armastust ja suurt siginemist, millisest kodanliste kuldijaamade lähedusses ei nähta undki.

Kuna meie sigade hulgas on sündinud ilmawaate muutus ja nad Londoni ja Berliini asemel on ümberorienteerunud idasse, on aga hobustel kindel Lääne orientatsioon. Täpsamalt — Skandinaawia orientatsioon, mida wõib ka nimetada soomeliseks orientatsiooniks. Wiimasel ajal on palju räägitud laenudest Soomest ja hobune kui intelligentsem koduloom on hakanud eduga plagieerima oma peremeest. Sest hobused sõidawad Rootsi. Seal olewat maanteed paremad ja põllud kiwidest puhtamad kui Eestis.

Nii et koduloomad on midagi wõtnud ette oma elujärje parandamiseks. Kas on see juba tõmmanud enesele tähelepanu ja pannud mõtlema wõi on inimestel otse omal mingisugusel tõukel peaajud hakanud liikuma, kuid midagi on märgata ka inimeste juures. Nimelt on leitud, et meie mere silgud on mitu korda odawam toiduaine kui kallis wälismaa heeringas, ja selle tagajärjel olewat silkude tarwitamine suurel määral tõusnud. Kui inimene on juba sissehärjutanud enesele soolatud kala söömise, siis ta sellest kergesti lahti ei saa, seal pole midagi imestada. Aga kust saab soolatud silku? Meil saadakse soolatud silku Soomest. Möödunud aastal oleme 15.000 tünni soome soolatud silke kinni pistnud ja need silgud soome kaluritele puhta rahaga kinni maksnud.

Aga seda kuuldes meie kalurite hing kargab täis, et mis asi see on, et Soomest weetakse silku, kuna meil ise neid, kalureid ja silku, küllalt. Asja lähemalt waadates selgub aga, et meie kalur on wäga palawawereline. Tal nagu silk käes, nii saadab ta turule, olgu hind milline tahes. Sisse ei soola, tagawaraks ei hoia. Ja kui siis ükskord neil pole enam silku anda, siis tuuakse jälle Soomest.

Käesolewal kewadel kõige paremal silgupüügi ajal Saaremaaga polnud weel laewaühendust. Saarlased ammutanud silku nopul kombel kaldale ja jäänud ootama, kunas tulewad laewad ja wiiwad wärske silgu Tallinna turule. Laew ei jäänudki tulemata, ta tuli nii pea kui sai, aga silgud ei raatsinud neid oodata ja läksid enne lõhnama. Ja need haisemaläinud silgumäed maksame jälle soomlastele kinni.

Nii et sead lähewad Wenemaale, hobused Rootsimaale — meile aga tuleb raha. Ja raha läheb silkude eest Soomemaale ja meile jääb mõni tund pärast silgusöömist — silkude mõestusjammas.

Tartu teated.

Laenuprotsendi uus langus.

Teatavasti maksavad Tartu rahaasutused hiljutise kokkuleppe järgi praegu hoiusummade eest 6—8 protsenti, laenuprotsendi ülemmääraks on 12, alammääraks 11.

Kuna laenuprotsendi üldine alandamine nähtavasti wiibib kuni sügiseni, leidis Tartu pankade wiimasel koosolekul pooleheidu mõte, läbi wiia laenuprotsendi määrade ühtlustamist Tallinna omadega. Nimelt 12 pealt 11 peale.

Nagu nüüd Kauba Pank ametlikult teatab, on ta otsustanud selles sihis konkreetse sammu astuda, wähendades senised laenuprotsendi määrasid poole protsendi wõrra. Nimelt wõtab tähendatud pank kolmekuuliste heade ärivekslite eest 10½ prot., pikemaajaliste wekslite eest 11½ prot.

Arwatavasti järgnewad sellele ka teised pangad, nii et Tartu ja Tallinna laenuprotsendi määrad täielikult ühtlustuwad.

Majanduselu huwides on see tervitatav nähtus.

„Wanemuise“ praegune hoone saab 25 aastaseks.

Tekolewal augustikuul möödub sellest 25 aastat, mil walmis „Wanemuise“ praegune teatrimaja ja awati meie näitekirjanduse isa Aug. Kitzbergi uue draamaga „Tuulte pöörises“.

Nüüd on „Wanemuise“ eestseisuses ja teatrikomisjonis algatatud mõte, seda päewa mälestada. Kuuldawasti tahetakse ette kanda „Tuulte pöörises“ niipalju kui wõimalik weel samade näitlejatega, kes tookord olid tegewad.

E.R.K.S.T. gümnaasiumi lõpetajad, saatke enese pildid!

Nagu teada, pühitseb E. R. K. S. tütarlaste gümnaasium Tartus, Wiljandi t., tulewal sügisel oma 25-aastast juubelit, mis puhuks kawatseratse kirjastada juubelialbum kõikide lõpetajate piltide ja eluloolste andmetega. Seni on weel suurem osa pilte saamata, mispärast palutakse weel kord kõiki endiji õpilasi kiires korras saata oma pilt ühes teatega, kas kooli kantseleisse Tartu, Wiljandi tän. wõi endisele õpilalele Lonni Ellermannile, Tartu Treffneri gümn., wõi Helmi Eeti-Mäelole „Eesti Naine“, Tartu. Wiimane tähtpäew on 15. aug. s.a.

Eeskujuliku maanäitelawa ehitamine algab.

Draamastuudio annab wabaõhuetenduse

Eile wiibis Tartus E. Haridusliidu juhataja E. Wender. Sel puhul korraldati Põllumeeste seltsis nõupidamine, kus olid arutusel eelolewa Tartu näitusega seotud küsimused.

Põllumeeste selts on haridusliiduga sõlminud kokkuleppe, mille järele wiimane ehitab näituseplatsile eeskujuliku maa-näitelawa. Nüüd käidi näituseplatsidel waatamas, kuhu näitelawa ehitada. Esialgselt jäädi peatuma uuele näituse platsile, kusjuures üles ehitatakse täiesti uus hoone eeskujuliku maa-näitelawaga. Näitelawa warustatakse ka proowikulissidega.

Ühtlasi oli kaalumisel küsimus, kas näitelawa ei saaks ära kasutada wabaõhuetenduste korraldamiseks. Draamastuudio teatri juhatuse esimehena sõlmiti E. Wenderiga põhimõtteline kokkulepe. Praegu on kaalumisel weel mõningad tehnilised küsimused.

Kuna eeskujuliku maanäitelawa ehitamine Haridusliidult nõuab wõrdlemisi suurt majanduslikku jõupingutust, kaalutakse praegu küsimust, kas ei oleks wõimalik Tartu näituse jaoks ehitusel olewat maanäitelawa wälja panna ka sel kuul awatawale Tallinna näitusele, kuna Tallinna põllumeeste seltsi poolt sellekohane palwe on esitatud. Haridusliidu ja Tartu põllumeeste seltsi tegelased on nõus sellele soowile wastu tulema.

Tänawalt kaowad krepid.

Tartu linnawalitsuse poolt on wälja töötatud sundmäärus, mille järgi kõik krepid, mis üle 30 sm ulatuwad majast tänawa pindalale, tulewad majaomanikkudel koristada käesolewa aasta 1. okt. Kes seda ei tee, need wõetakse wastutusele.

Sundmäärus tuleb lähemal wolikogu koosolekul kinnitamisele.

Ratastel kihutamine könniteel.

Roosi tänava wasakpoolne könnitee on laiendatud ja piiratud noorte puie reaga, mille tõttu seal hea jalutada. Paraku muutub seal aga jalakäijatel liikumine hädaohtlikuks, sest seal on moeks saanud alaline ratastel kihutamine jalgteel. Selle tõttu on takistatud jalakäijatel liikumine ning sagedasti riiwatakse ka noori puid, neid see läbi rikkudes. Tahaks loota, et sellele nähtele lõpp tuleks, kõige pealt algatusega alaliste rattasõitjate eneste

Rahwaerakonna könekoosolek

Teisipäewa õhtul kl. 1/29 on „Postimehe“ ruumides rahwaerakonna könekoosolek. Kõneleb adw. R. Treufeldt kõitistwanemate seadusest.

Laakmanni trükikoda ei lasta oksjonile.

Maksuraskustesse sattunud firma H. Laakmanni kreditorid olid neil päewil koos ja arutasid firma edasitöötamise wõimalusi. Leiti, et kreeditorid saatwad suure kahju, kui üksikute nõudmiste rahuldamiseks firma warad oksjonile lastakse. Sellepärast asuti seisukohale, et kokkuleppel H. Laakmanni pärijatega tuleb moodustada osaühisus, kes firmale kuuluwad kinniswarad rendile wõtaks ja ettewõttel edasi laseks töötada.

Osaühisuse liikmeteks oleks kreeditorid. Esialgu ei taheta kasude pealle wälja minna, waid ainult trükikoja wäärtust alal hoida. Kreeditorid loobuks esialgu ka protsentide nõudmisest nende poolt osaühisusse antud kapitalide pealt. Osaühisuse põhikirja kawa wäljatöötamine jäeti advokaatide J. Liibuski ja zur Mühleni hooleks.

Wastawalt eeltoodud seisukohtadele on kreeditorid oma summade sissenõudmise seisma pannud, wälja arwatud haigekassa, kelle nõude rahuldamiseks kolmapäeval kell 12 peetakse oksjon, kus müügile tuleb poekraam ja poe sisseseade.

500 kr. wõitja selgunud.

Eesti Karskusliidu loteriil wõitjatest ei ole suuremate summade omandajad weel enesest elumärki annud.

Teisipäewal selgus ainult üks wähem õnnelik, nimelt on wõitnud 500 kr. piletite müüja C. Wiegand Tallinnas. Ta on ostnud kogu raamatus olewad loosid omale ja nende hulgas oligi wõit.

Wõitude wäljamaksmine Eesti Karskusliidust algab esmaspäewal.

Karlowa mõisas awatakse jalgpalliwäli.

Tartu Jalgpalli klubi on jalgpalliwäljaks korda seadnud Karlowa mõisa esise platsi. Wäli on mõõdetud normaalpiirides. Üles on seatud ka wärawad. Wälja awamist toimetatakse kas laupäewal wõi pühapäewal, kusjuures peetakse wälkturniir kohalikkude meeskondade wahel. Wõib olla aga ka, et selleks puhuks mõni Tallinna meeskond kohale sõidab.

Wäli Karlowa mõisas on mõeldud ajutiseks ja põhjalikke korraldustöid pole ette wõetud.

Suwekolonii algawad tegewust.

Lapsed ja kaswatajad sõõgu ühislauas.

Lähemal päewil peale õppetöö lõppu algawad tegewust suwekoloniid. Tartu algkoolide noored, kellel oma pole wõimalus suwe maal mööda saata, tuid organism ometi wäga wajab head toitu, puhkust ja kosumist wärskes õhus, lähewad Kaagwere suwekoloniisse. Kuna tänawu kolonii toetussummat on haridusministeerium kärpinud, siis on kooliwalitsus raske küünimuse ees, kuidas kõik kolonisse soowijaid rahuldada. On katsutud mõningaid kulusid kokku hoida, kust wõimalik, et suurem arw õpilasi wastu wõtta. Ja loodetawasti saab ka tänawugi umbes 150 algkooliõpilasele suwitamine wõimaldatud. Haridusministeerium teatab, et kõikides ministeeriumi ülewalpidada olewates kolonilides peawad kaswatajad ja lapsed ühes lauas sööma. Kogemused olewat näidanud, et seal, kus ühes lauas sööd, olid lapsed paremini toidetud, kui seal, kus sööd lahus.

Tartu kooliwalitsus on seda ühissõõmist nõudnud kolonii personalilt juba waremini.

Kaagwere suwekolonii algab tegewust arwatawasti juuni teisel poolel.

Gildide warandused kõne all.

Nagu teada, on praegu walitsuses päewakorral endiste gildide waranduste korraldamise küsimus.

Sel puhul otsustas Tartu linnawalitsus wabariigi walitsusele saata linnawolikogu otsuse 1927. aastast, kus on awaldatud soowi, et gildide warandused Tartus läheks üle linnale ja nad antaks kasutada tööstus-kaubanduskõrgõtetele.

Teater ja muusika.

„Wanemuise“ aias täna jazz-õhtu.

Tänasel jazz-õhtul esineb solistina hra O. Lipp, kes muusets laulab „Ma armulaulu mängin sull“, „Ma pean, ma wõin“, „Mu elu, mu südame igatsus“, „Oma südant küsind ma“, „Mil sina kuulud mulle“. Juhatab hra A. Slankin. Piletihinnad 35 ja 25 senti. Wihmakorral kontsert saalis.

ÜEMÜ lauluharjutus on kolmap. 6. algkooli ruumes, Treffneri t. 2 (sissekäik Kalda t.) Meeskoor kell 8 õht., segakoor kell 9 õht. Ilmuda täpselt. Ühtlasi palutakse ilmuda ka kõik neid üksikmõisaid, kes osa wõtavad juubelipeo üldkontserdist. Noodid samas saadawal, à 5 snt.

NMMÜ segakoori harjutus on kolmapäeval kl. 1/29 õht. Neljapäeval harjutust ei ole.

„Cantate Domino“ lastekoori peaproow on kolmap. kl. 4 p.l. üliõpilaskoori kirikus. Eelseiswa wäljasõidu puhul kõikide kaasasõitajate ilmumine tarwilik.

Tartu Meeslaulu Seltsi lauluharjutus on 10. juunil kell 9 õht. Karskusliidu ruumes. Eelseiswate esinemiste tõttu kõikide liikmete ilmumine tarwilik.

Tänuawaldus.

Kindral Laidoneri nimelise invalliidide kapitali heaks Tartus 17. mail korraldatud „Invaliidide päewast“ on sisse tulnud: Karbikorjandusest Kr. 1294,53; korjandusest lehtedega 565.—, pidustustest 220,28, kahest rahalisest loteriist Kr. 11.55, ratserügemendilt ratsawõistluste puhul kr. 50.—. Kokku Kr. 223.36. Selle summast maha arwates üldkulusid kr. 15.95, jääb puhast ülejääki kr. 2207,41

Ära märkides „Invaliidide päewa“ head korraldamisest, pean omale meeldiwaks kohuseks Kindral Laidoneri Nimelise Invaliidide Kapitali Komitee nimel eriti awald. tänu Naisseltsile, Naisühingule, Kodukaitsele, Kristlik Noorte Naisühingule, kaitsewäelastele ja kaitsemalewlastele ning tuletõrjele, kes käesoleval aastal „Invaliidide päewa“ korraldamisest suurel arwul, erilise innu ja wastutulelikkusega osa wõtsid, kui ka üliõpilaskonnale ja teistele organisatsioonidele ning üksikutele tegelastele, kes nii ennastsalgawalt kaasa töötasid ja oma lahket wastutulekut ülesnäitasid.

Ühtlasi on mul au awaldada kõige soojemat tänu kõigile lahketele annetajatele, kes ainelisel kaasa aitasid „Invaliidide päewa“ heaks korraldamiseks.

K. Luik
Tartu linnapea,
Kindral Laidoneri Nimelise Inwal. Kapitali Komitee Tartu wolinik.

Toome konsert.

Wabadusristi Wendade malewkonna orkester annab kolmapäeval kella 1/2 6—1/2 8 Toomel maksuta kontserdi.

Kõned, koosolekud ja pidud.

Eesti Noorsoo Karskusliit korraldab 18. juuni hommikul kell 7.30 ühte autosõidu Wiljandi 4. noorsoo suwipäewile sõitjaile. Wäljasõit Eesti Karskusliidu eest, Jakobi t. 8. Ülesandmiri wõetakse wastu 11. juunini E. Noorsoo Karskusliidu büroos kella 12—15, kusjuures palutakse tasuda sõiduhind (edasi-tagasi 2,40 kr.)

Pilwes, paiguti wihma.

Kolmapäeval kesmise kiirusega idakaarte tuuli; pilwes, paiguti wihma. Temperatuur suurema muutuseta.

Ülewaade teisipäewal, 9. juunil.

Kirde-Wene madalrõhkkond uuesti wähe süwenedes laienenud Nordkapi poole. Eilne Poola ääremiinimum samuti süwenedes liikunud Leedusse ja suundub sealt Lätisse ja Eestisse. Inglise madalrõhkkond püsib endiselt paigal. Grööni kõrgerõhkkond weelgi lahanenud. Pürenei kõrgerõhkkond laienenud Alpidele. Hommikul sadas Poolas, Leedus, Lätis ja Inglismaal wihma, Põhja-Soomes lund. Temperatuur Skandinaawias, Lätis, Eestis ja Soomes wähe tõusnud, mujal Euroopas endine. Eestis oli eile keskpäewal 8—18 kraadi, öösel 1—7 kr. ja hommikul 7—11 kraadi sooja.

Wastutaw toimetaja Oskar Mänd.
Wäljaandja Eesti Kirjastus-Ühisus „Postimees“.
Trükitud „Postimehe“ trükikojas, Tartus.

Kõlajõe-Kõrendo Veeühingu
kraavitööde väljaandmine
wähempakkumise teel on 14. juunil 1931. a. kell 16 Kudina vallamajas. Tööde suurus üle 13.000 mtr.³ (kahes osas). Pakkujail 100 krooni suurune kautsjon tarwilik. Veeühingule jääb õigus tööd ka enampakkujale anda wõi välja andmata jätta.
JUHATUS.

Uusi «Riigi Teatajas» nr. 31 k. a. awaldatud wormi järele walmistatud
põllutööliste palgaraamatuid
ja ka seni tarwitatud wormi järele
pakub
„POSTIMEHE“ RAAMATUKAUPLUS
Tartus, Suurturg nr. 16.

Võru maantee
on Ropka teest kuni Tapamajani remondi tõttu 10. VI. 31 peale
liikumiseks suletud
Ringisõit Ropka tee ja Tähe uul. kaudu.
Linnawalitsus.

Elwas, Bretti majas wälja üürida
suwekorterid,
8 tuba, 5 tuba, 3 tuba ja üksikud toad. Jlus maja, hästi möbl., tore Konguta mets. Järele küsida Tartus Suurturg nr. 7, Elwas Palu tän. nr. 5.

J. & P. PARIKASTE
Fotograafia õpperaamat
Pealadu:
„Postimehe“ raamatukaupluses
Tartus, Suurturg 16, telef. 2-50.

Juudi kooli (Aleksandri tän. nr. 49)
õpilastööde
näitus
joonistamisest ja käsitööst. Awatud kolmapäev. 10. ja neljapäeval 11. juunil kella 11—2 ja 6—8.

Korteriotsimised

Vajan 2—3 toalist
korterit
ühes köögiga. Viljandi tän. ümbruskonda. Slt. »Viljandi« all.

Ametnik, aastaüürnik, otsib 2-toalist puhast
korterit,
köögiga ja korraliku sissekäiguga, elektri valgustusega, kesklinnas ehk selle ümbruses. Pakkumised hinnaga saata slt. sub «puhas».

Lasteta abielupaar otsib augusti kuu keskpaigaks 4—5 toalist
korterit
aiaga, Botaanika, Jakobi, Tähtvere ja Tähe tänavasse. Slt. «R. E..»

Intelligent wäike perekond wajab 3—4-toalist
korterit
Pakkumised saata slt. „O. M.“ all ehk Waksali t. 27—1.

Müümised

Suuri, head sorti
tomaadi taimi
à 5 st. tükk weel müüa. Saekoja nr. 38 (hoovi peal). Ka weel olemas kaali-, kapsa- ja *kõrvitsataimi.*

Tähtvere wäljal müüa
maakive.
Järeleküsida Katoliku tän. 1. Telef. 20.

Hea talu
Tartust Kambja teed 17 klm. korras hoonetega ja metsaga, asund. talu Palupera jaama juures ojaga ja ilusa metsaga ja majad südalinnas ehituskrundiga müüa. Ligemat Poe 9—1. Telef. 13-24. O. Kühle.

Kõva
töövanker
ja kuri hoovikoer (wäheldane, hästi kõibulik maale) odavasti müüa Tartus, Saekoja 38 (hoovi peal).

Kanakasvatajad!
Iga kana — 250 muna. See on teie ideaal. Ja seda saate, kui ostate
incubaatori
(haudumismasina)
maailmakuulsa firma Sartooriuse oma. Juhusl. ja odav. müüa ning näha *Raekoja tn. nr. 42, poes.* Soovi korral ka elevöös, kunstema.

Metallitöölundjad!
Omaniku surma puhul müüa wõitluseta tööst. sissetöötatult — ainutööstus Eestis — pressid, stantsid jne. kõik korras. Tööstus Tartust ülewiidav. Näha Tiigi tän. 90, kella 5—8 õhtul.

Müüa pruugitud paigalappimise
masin
Wabriku tän. nr. 14—3.

Emmis figa
6 põrsaga kohe müüa. Teateid Kaubahoov 32,
A. Peedelilt.

Juhuslikult müüa
heinaniitja masin
aparaadiga ja kummi rehwidega nelja wedruga **vanker** Narva tän. 88, kaupluses.

Kaal,
detsimaal, 250 kg., odavasti müüa Liiva t. 12, krt. 8.

2 kummipuud
müüa Tähkvere 53, krt. 3.

Müüa puhastverd
hundikoera kutsikaid
Veeriku tän. 6.

Arasõidu tõttu odavasti müüa väike
tiibtlawer
ja kappidega väike **kirjutuslaud.** Küütri t. 10, krt. 1.

Kanu
ja **haudumismune** müüa. Herne tän. 49.

Wähepruugitud
sadulsepa masin
on müüa. Linda tän. 13—4.

Ostmised

Soowitakse osta sõldukorras
weoautot
Pakkumised ühes hinna, firma ja maksutingimustega saata Tarwastu Tarwitajate Ühisuse postkast nr. 60.

Soowitakse osta pruugitud
pianiinot.
Firma ja müügi hind teatada Tõrwa, postk. 25. Jaanson.

Kellel on müüa pruugitud, korras
tõldauto?
Teatada Tähe t. 115—1 Puri, ehk slt. sõna «tõldauto» all, äratähendades hind, sõidetud kilom. arw ja firma.

Soowin osta vooluvõrgul töötavat, hääd
raadio aparaati.
Pakkumised s. l. t. »Kassa» all saata.

Palke
soowitakse osta 5—8 tollini. Üles anda Tartus, Tööstuse 13 krt. 18, homm. kl. 9 ehk kl. 3 p. l.

Kellel on müüa wäikesekaliibriline
brovning
Teatage hinnaga Küütri tn. nr. 7—11, hoovis II korral.

Tööpakkumised

Virtinat
otsitakse maale aresti perekonda, kes kõik majatööd teha tahab. Rääkida ainult 10. juunil kella 11—12 Karlova tän. 27—1.

Mesinik wajab tööarmastajat
naisõpilast
käesolewaks suweks suuremasse mesilasse. Pakkum. slt. „Naisõpilane“ all.

Karjust
on tarwis linna ligidale, wõib ka kooliskäija olla. Kaupa tehakse neljap. 11. juunil Wana tän. nr. 67, kella 8—9, poes.

Ehituse-tisler
saab tööd. Lähemat Narva tän. 3, Hermann'i trükikojas.

Wajatakse maale keskkooli neljanda wõi wiienda klassi
õpilast
(preilit), kes aitaks III-da klassi õpilast õppimises. Lähemalt: Näituse 6—2 „E. L.“ all 10. skp. kella 2—4 p. l.

Tüdrukut
maale tarwis. Kaupa tehakse Raekoja 53, kojamehe juures. Sealsamas 2-toaline KORTER saada.

Rätsep wajab töödtundjat
käealust.
Turu tn. 66, krt. 3, II korr. eestuks.

Wajan töötundjaid
kingsepa õpilasi
kergetele töödele, palk koralik. Soola tän. nr. 9, krt. 3, kella 7—8 e. l. ja p. l. 7—8.

Wajatakse
karjust
tütarlast ehk keskealist naisterahwast. Järele küsida kolmapäeval kell 9 hom. Tartus, Aleksandri tänav 94.

Keeta oskaja aus
üksiteenija
leiab teenistust (suwekuudel maal, talwel linnas). Järele küsida Riia tn. 115 krt. 1.

Tarwis
köögitüdrukut.
Tiigi tän. 62.

Wajan töödtundjat kingsepa
õpipoissi
ja wana töötegijat. Herne tän. 34—1.

Töötsimised

Töökas meesterahwas otsib
teenistust
kontori ehk ettewõttesse. Oskan wene keelt. Wõib ka ärasõiduks. Soowi korral kautsjon kuni kr. 500. Pakkumised slt. „500+500“.

Heade soowitustega
perenaine ja tüdruk
soowivad kohta maale wõi linna. Wõib ka olla üksiku juure. Sealsamas ka koolist wabanenud poisike karja saada. Kuu tän. 5—6.

Korralik keskealine teenija
soovib kohta
linna ehk ärasõiduks. Tunneb majapidamist, keedab hästi. Kirjalikult kuni 15. skp. Wõru tän. 90, krt. 10.

Palun härrasid
Max Melerit, Yrjö Puusilda ja Henrik Kangurit,
kes asusid 1912.—1913. a. Soomes Uusimaa kubermangus, mulle kirjutada ja mulle, nende tuttavale, oma aadress saata, aadressil: Suomi, Gerknäs, Wähäteutari.
KARL NUMMI.

Kindel talu obligatsioon
E. kr. 1500 wäärtuses ära anda. Sealsamas *leiavad suwitajad* odavat *suwituswõimalust* 35 krooni kuus. Järelepärida Kastani 38, kontoris, kl. 10—2.

Dr. A. Amon
Naha-, sugu- ja naistehaigused.
Kella 9—11 ja 5—7.
Tartus, Poplori tän. 2 (wastu Maarja kirikut), tel. 13-30.

Hambaarst L. Kedar
Plombeerimine, kunsthambad.
Tartus, Raekoja 13.

Elan nüüd
Wana tän. 17.
Ämmaemand Soosaar-Grünwald.

Ämmaemand-masseerija E. ELLER
Tartus, Raekoja tän. 9 (sissekäik Holmi tän. 1).

Ämmaproua A. Willmann
Tartus, Narwa (Peterburi) tän. nr. 16.

Kadunud

Kaotatud
sõjaväe- ja isikutunnistus Jaan Liebergi nimeline. Palun teatada ehk ära tuua. Tartu, Karlova tän. nr. 89.
J. Lieberg.

Üleilmline kuulsus.
Fremoloog ja
selgeltnägija.
E. M. Kraft.
Tartus, Puu t. nr. 17, k. 2. Ainult 18. juunini.

Hiromant
Ainuke tõetundja, kes saatuse ära ütleb. Turu 75—4.

Ilmakuulus tõeprohv. saatuseõnne selgeltn.
PEEP ASTRO-HIRO.
UUETURU 25.
Hoidke «selgeltnägija» eest!

Meie keskelt lahkunud liiget

Jaan Jakobson'i

leinab Tartu Väikekaupmeeste Selts.

Seltsi liikmeil koguda kolmap., 10. skp. kell 1/28 õhtul leinamajja, Tallinna tän. nr. 53, lahkunu ärasaatmisele. Kirstupanek 9. skp. kl. 8 ö.

Matusekomitee liikmeil ilmumine sunduslik.

---

8. juunil s. a. lahkus peale pika, raske haiguse 55. eluaastas

Jaan Jakobson

Matmine 10. juunil kell 8 Maarja surnuaiale.

Sügavas leinas
abikaasa, lapsed ja omaksed.

---

†

Eerik Armini p. Öpik

Sünd. 9. märtsil 1930. a.
Surn. 8. juunil 1931. a.

Kirstupanek 9. juunil kell 18 Haavakiliniku kabelis Toomel. Ärasaatmine seals. 10. juunil kell 14.

Leinajad vanemad, õed ja vend.

Juuli Runthali

mälestab Tartu linna ja maa pensionäride Ühing.

Matmine kolmapäeval 10. juulil kell 3 Rõngu kalmistule.

Tartu Tehnikagümnaasiumi
võetakse

uusi õpilasi

vastu:

I klassi algkooli lõputunnistuse põhjal, vanematesse klassidesse — eksamiga 11—13 juunini. Registreerimine iga päev, ka suve vaheajal, kantselei tundidel.

Tütarlapsi vastu ei võeta.

Lõpuaktus on 10. juunil s. a. kell 10 homm. Tolstoi tän. 4. Lastevanemad, endised õpilased ja teised kooli sõbrad tere tulemast. Koolijuhataja.

Saali-, kabinett-, söögi- ja magamistoa sisseseaded,

ka üksikult soovitab tunduvalt odavate hindadega. Möbl. mag. **G. Poek,** oman. **Jul. Sadde** Lossi t. 12, tel. 7-41.

Suurim ladu Tartus

TAPEETE

Kõige moodsamad ja uuemad mustrid. Hinnad võistlemata odavad. Jällemüüjatele vabriku hindadega laost ehk otsekohe vabrikust.

MARKUS-SEEZEN — Suurturg nr. 5.

„Vanemuise“ aed.
Kolmap., 10. juunil kell 9 õhtul

Jazz-muusika

Juhatab A. SLATKIN.
Solist O. LIPP.
Valgustus-effektid.
Pääsetähed 35 senti, kooliõp. 25 senti.
Vihma korral kontsert saalis.

Korteripakkumised

1-toaline korter

välja üürida vaksali lig. Veerikul, Väike Viljandi t. nr. 4. uus remont.

Üürile anda *2 kolmetoalist*

korterit

köögiga ja

pagari ruumid

Lodja 19, majaomanikult kella 4—7.

Korter

2-toa, köögi ja omaette võrusega, välja üürida vaiksele perekonnale. Sealsamas on ka kaks koosseisvat möbl. tuba ära anda. Filosofi tän. nr. 12—2.

Üürile anda juulikuul hea 4—5-toal.

korter

Vabad. silla lähed. Narva tn. 111, krt. 2, kella 12—1 ja 5—7.

Korter

kaks tuba ja köök elektrivalgustusega üürile anda. Gildi tänav nr. 7, korter 3. II korral.

Mööbl.

korter

3 tuba, eestuba ja köök ära anda, võib ka toad üksikult. Elekt., vesi ja keskküte. Promenadi 6—6.

Korter

2 tuba, köök, elekter, päikesepaisteline, ilus väljavaade, on ära anda Tartus, Tähe t. nr. 135, krt. 3.

3- ja 4-toaline

korter

eestoa, köögi ja elektrivalgustusega üürile anda. Herne tän. 40, krt. 2.

Päikesepaisteline, elektrivalgustusega

korter

2 tuba ja köök Tähe tän. nr. 122 ära anda.

Kaupl. ruumid

sündsad toiduainete poeks ehk ka mõnesug. tööstuseks, saadaval Elisabeti t. 25.

---

2 tuba

eestuba ja köök, renov., elektriv. ära anda lasteta intellig. perekonnale, Botaanika (Kroonuaia) tän. 60. Küsida hoovimajast.

Möbleeritud soe

tuba

ära anda Tähe tän. 44, k. 5.

Kauba Pank
Tartus

Suurturg nr. 12, omas majas. Telef. 9 ja 2-09

Asutatud 1905. a.

Diskonteerib: häid 3-kuulisi ärivekslei 10½ %, pikemaajalisi 11½ %.

Võtab raha hoiule ja maksab %% kõikide Tartu pankadega kokkulepitud normi järele.

Ostab ja müüb välisraha ja tshekke.

Inkasso, transferdid, garantiid ja kõik muud panga operatsioonid.

Kinnitus A.-S. Eesti Lloidi peaagentuur.
Telefon 1-83.

Tööhobuseid ostetakse.

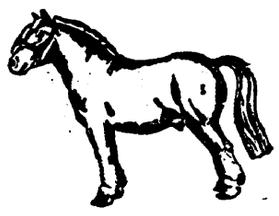

Rootsi saatmiseks ostetakse suuri ja tugevaid märasid ja ruunasid 4—8 a. vanad.

Ostmine sünnib:

Haljala kiriku juures reedel 12. juunil kell 8 hom.
Viru Nigula kiriku juures samal päeval kell 10 hom.
Aseri vallamaja juures samal päeval kell 12 p.
Püssi raudtee jaama juures samal päeval kell 3 p. l.
Oandu külas samal päeval kell 5 p. l.

Laupäeval, 13. juunil.
Jõhvi alevis kell 7 hom.
Iisaku kiriku juures kell 9 hom.
Tudulinna alevis kell 10 hom.
Venevere meierei juures kl. 11 hom.
Paasvere-Ristil kell 12 päeva.
Roelas, laada platsil kell 1 p. l.
Viru-Jakobi laada platsil kell 2 p. l.
Rakvere turu platsil kell 3 p. l.

Pühapäeval, 14. juunil.
Väike-Maarjas kell 9 hom.
Tamsalu raudtee jaama juures kl. 11 hom.
Ambla laada platsil kell 1 p. l.

Pühapäeval, 21. juunil.
Tartu linnas hobuste postijaama juures k. 8 h.
Maarja-Magdaleena kiriku juures kl. 10 hom.
Torma kiriku juures kell 12 päeva.

Esmaspäeval, 22. juunil.
Mustvee laada platsil.

Ostja on: **HILMER ERIKSSON,** Rootsist.

Finska Angfartygs A.-B., Helsingfors. ‖ **RUD. CHRIST. GRIBEL** Stettin.

Korrapärane reisijate ühendus reisijate kiiraurikutega

„Ariadne“ Kapt. H. RÖNNGREN.

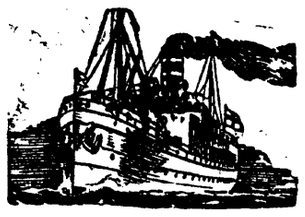

„Nordland“ Kapt. V. NEUMANN.

Tallinnast — Stettiini

igal laupäeval kell 20.30 ‖ igal kesknädalal kell 17.00

Tallinnast — Helsingi

igal reedel kell 10.00 ‖ igal esmaspäeval kell 12.00

Sõiduhinnad: laevatekk Smk. 100.—; salongplats Smk. 125.—; kajutiplats Smk. 150.—

Lähemaid teateid, kohtade ettetellimisi ja sõidukaarte läbi Tallinna esindajate

Aurik «Ariadne» jaoks **Carl F. Gahlnbäck** — Vana-Viru t. 11, tel. (200) 81 ja (20) 704. Tel. a. «Gahlnbäck» ‖ Aurik «Nordland» jaoks **N. Christiansen & Co** — Lai t. 34, tel. (2) 16-66 ja (2) 21-66. Tel. aadr. «Fach»

Tallinna Linna Naiskutsekooli võetakse õpilasi

kõikidesse osakondadesse!

1. **Pesuõmblemise osakond tikandusega — kursus 3 a.**
2. **Rõivaõmblemise osakond tikandusega — kursus 3 a.**
3. **Kudumise osakond värvimise õpetusega — kursus 3 a.**
4. **Majapidamise osakond aiatööga — kursus 2 a.**
5. **Moeosakond (kübarad, lilled, käekotid) kursus 1 a.**

Kooliastujailt nõutakse vähemalt 6 kl. algkooli eelharidust,

Koolile esitada: 1) koolitunnistus, 2) arstitunnistus, 3) ristimisetunnistus, 4) palve, ülalnimetatud osakonna määramisega.

Õppetöö algus 31. augustil, Tui tän. 12, Tallinnas.

Koolijuhataja.

Tuba

keeduvõimalusega ära anda. Tartus, Pikk tän. 74-a. Teateid saab korter 5.

Suvekuudeks 1—3 mööbliga

tuba

keeduvõimalusega välja anda Riia tän. nr. 115, kort. 1.

Korter,

2 tuba, elektrivalg. ja keeduvõimal. üürile anda. Tartus, Herne tän. nr. 28—1.

Juhuslikult

toiduainete pood

edasi anda ühes suurema elukorteriga. Teateid saab Kaubahoov nr. 29, Tartus, Luksepa kauplusest.

Toiduainete tauplus

edasi anda. Küsida Tartus, Raekoja 17, rohukauplusest.

Toiduainete kauplus

ära anda ühes elukorteri ja leivaahjuga. Tähtvere tänav nr. 59.

Koerus

müüb **„Postimehe“ ja „Maamehe“** üksiknumbreid ja võtab kuulutusi ja tellimisi vastu

hra H. Toming.

Teadaanne

Tartu linnavalitsus teatab, et **kauplemisplatsid** Tartu linna turgudel välja antakse 1. juulist s. a. kuni 1. jaanuarini 1932. a. järgmiselt:

1) 16. juunil s. a. kell 9 homm. — **vanarauaturu platsid.**
2) 16. juunil s. a. kell 11 homm. — **anuma ja majarliistade platsid.**
3) 17. juunil s. a. kell 9 homm. — **vanakraamituru platsid.**
4) 18. juunil s. a. kell 9 homm. — **puuturu platsid.**
5) 19. juunil s. a. kell 9 homm. — **pudukauba platsid.**
6) 19. juunil s. a. kell 11 homm. — **saapa- ja nahakauba platsid.**
7) 20. juunil s. a. kell 9 homm. — **suitsukala platsid.**
8) 20. juunil s. a. kell 10 homm. — **loomasisikonna platsid.**
9) 20. juunil s. a. kl. 12 p. — **kana- ja metsalindude platsid.**

Platside väljaandmine toimub kinnisvara- ja korteriosakonnas — Gildi uul. nr. 8, tuba nr. 4.

TARTU LINNAVALITSUS.

Ühistegevuse Instituut
Tartus.

Põllumajanduslikkude Ühisuste Revisjoniliidu

majandustik eraõppeasutus, ühisustele arvepidajate, asjaajajate, ärijuhtide, revidentide ja teiste ametnikkude ettevalmistamiseks.

Instituudi õppejõududeks on prof. dr. P. KÖPP, prof. J. ULUOTS, dotsent A. LUKSEPP, dotsent M. GROSS, kindlustusseltsi juhataja J. NIRK, panga juhataja E. HABICHT, peasekretär E. JUST, instruktor-revident J. KOORITS, instruktor-revident F. MALM ja teised juhtivad jõud ühistegevuse alalt. Kursus kestab ühe aasta, sellest teoreetiline töö õhtupoolikutel

21. septembrist kuni 31. märtsini.

Õppemaks 50 kooni aastas.

Instituuti võetakse vastu ülikooli lõpetanuid, ülliõpilast, keskkoolide ja keskpõllutöökoolide lõpetajaid kuni 40 õpilast. Õppetöö lõpul korraldatakse katsed ja antakse välja vastavad tunnistused. Sooviavaldusi Instituuti astumiseks ühes eluloo kirjeldusega ja hariduslise dokumentide ärakirjadega võetakse vastu kuni 1. septembrini.

Aadress: Ühistegevuse Instituut,
Holmi tän. 12, Tartu. telefon 4—52.

Teadaanne.

„Postimehes“ nr. 149 6. juunist s. a. ilmunud kirjutisest *„Poolajuut ja Tartu kalurid“* kohta teatan:

1. Käesolevas asjas pole tegemist „Tartu kaluritega“, vaid ainult Tartu ühe firma „Exporto“ga, sest teguteen Tartus juba 3 aastat firma „W. Zysman Warsava“ volinikuna, kusjuures kellegiga, peale ülaltähendatud firma, vahejuhtumisi pole olnud.

2. Mina, Pinches Zysman, ei võlgne firma „Exporto“le mitte üht senti, nõudmine minu vastu on täesti aluseta, ning võlgade pärast Eestist lahkuda pole mul põhjust.

3. Nõudmise tõstmine minu vastu ja minu käest allkirja võtmine oli mõttega tehtud, et sellega sundida firmat „W. Zysman Warsava“ vastu võtma exportkala hinnaga firma „Exporto“ käest nende poolt Poolasse saadetud ja expordiks kõlbmatuid kalu.

Lõpuks teatan, et firma V. Zysman — Warsava, nagu ennegi exsportkalu suuremal arvul Tartus ostab ja muuseas exportühing „Kalanduselt“, kellega mingisuguseid arusaamatusi pole olnud.

Tartus, 7. juunil 1931. a.

Austusega PINCHES ZYSMAN.

Tähelepanuks taluostjatele!

OKSJONIKUULUTUS.

27. juunil s. a. müüakse enampakkumisel Tartus, rahukogu hoones, Veski tän. 32, suur vakutalukoht Mäe-Vagula (eraldatud Juba mõisast), missugune asub Võru linnast 3 kilom. kaugusel ja mille suurus umbes 100 dessatini, ehk 300 vakamaad (põllumaa, heinamaa ja mets). Nimetatud krundist jookseb läbi jõgi. Krundil asub telliskivitööstus, niisama tarvilised eluruumid ja karjalaudad. Lähemaid teateid saab Tallinnas, Dunkri tän. 2, hra Kisseleff'ilt. Pakkumine algab Kr. 10.000.—

!!! Autoomanikud, taksojuhid !!!

Et meile Ameerikast ülesandeks tehtud likvideerida kohapeal suurem partii originaal Ameerika «Radibestos»

autopiduripaela,

siis pakume seda oma ostjaskonnale tagavaraks sisse osta suuremal kui ka väiksemal arvul.

35×5	mm.	mtr.	Kr. 2 —	50×6	mm.	mtr.	Kr. 3.50
35×6	„	„	„ 2.30	50×5	„	„	„ 3.25
40×6	„	„	„ 3.20	55×6	„	„	„ 4.25
40×5	„	„	„ 3 —	55×5	„	„	„ 3.95
45×6	„	„	„ 2.75	80×6	kardaan pid.		„ 6.60
45×5	„	„	„ 2.50	90×6	„	„	„ 6.95

Ärge jätke kasutamata meie tänaseid hindu!

Autotarvete- ja -osade äri **Sass & Dubas** Tallinnas, Vene tän. 11-3, telef. 431-86.

Spordiäri

Julius Kivastik,

Tartus, Rüütli tän. 11, telef. 602.

Pärale jõudnud

lapsevankri ratta kummi

spiraal traadiga. Müük suurel ja väiksel arvul, äärmiselt odava hinnaga.

Kõige suurem valik

TAPEETE

15 sendist alates rull. — **Paberiäri „KODUMAA“** Tartus, Aleksandri t. nr. 10. — Kaupmeestele hinnaalandus.